180. št. — 5. leto. Poštnina pavšalirana. Posamezne številke 1 Din. V Ljubljani, v četrtek 10. avgusta 1922

Naročnina za kraljevino SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostolpna mm vrsta za enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:

Pavšalni franko.
P.n. VSEUČELIŠKI KNJIŽNJICI V LJUBLJANI,
(OBVEZNI IZVOD POŠTNINE PROSTO.)

I. obrok dol. posojila sprejet.

RAVNODUŠNOST NAŠEGA DINARJA NAPRAM DOLARSKEMU POSOJILU.

PRIČAKOVANI DVIG DINARJA. DINAR IN DOLARSK OPOSOJILO.

Beograd, 9. avg. (Izv.) Z ozirom na to, da je prejel finančni minister prvi obrok enstomilijonskega dolarskega posojila, splošno pričakujejo da bo dinar poskočil, in sicer vsled tega, ker se na tukajšnjih borzah prodajajo dolarji.

SEJA O UPORABI PRVEGA OBROKA DOLARSKEGA POSOJILA.

Beograd, 9. avgusta. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je finančni minister vladi poročal, da mu je bil stavljen na razpolago prvi obrok stomilijonskega dolarskega posojila. Ministrski svet se je bavil s tem, v katere svrhe naj ta obrok vporabi.

Zborovanje beogr. vojnih invalidov.

Beograd, 9. avg. (Izv.) Včeraj se je vršilo v poslopju zveze vojnih invalidov zborovanje, katerega so se udeležili invalidi in rezervni častniki. Major Blagojević je imel govor, v katerem je opozarjal na težavni položaj vojnih invalidov in napadal vlado, ki noče ničesar storiti za invalide. Na zborovanju se je sklenilo izvoliti odsek, ki naj izdela nov načrt zakona o invalidih in vojni odškodnini.

Vprašanje notranjega podtajnika se reši jeseni.

Beograd, 9. avgusta. (Izv.) Po zaključku včerajšnje konference, ki jo je imel ministrski predsednik Nikolo Pašić z Ljubo Davidovićem in Svetozarjem Pribičevićem, se je zaznalo, da je ministrski predsednik Pašić ugodil njihovi prošnji in da se je radi tega vprašanje podtajnika v ministrstvu notranjih poslov predložilo na jesen. Ljuba Davidović in Svetozar Pribičević sta utemeljevala svojo prošnjo s tem, da bi taka zahteva otežkočila momentano politično situacijo. Tako se bo tedaj to vprašanje rešilo šele jeseni.

Beograd brez živil in kuriva.

Beograd, 9. avgusta. (Izv.) Socijalistični občinski svetniki v Beogradu so danes poslali beograjskemu županu Mitroviću pismo, v katerem ga opozarjajo, v kako slabem položaju glede oskrbe z živili se nahaja Beograd. V pismu zahtevajo, naj se skliče čimpreje seja občinskega sveta, ki naj ugotovi, kaj je storil občinski svet, da odvrne katastrofo, ki preti Beogradu, radi tega, ker je mesto brez živil in brez kuriva. Ako se njihovi zahtevi ne ustreže, nameravajo skleniti, da se nič več ne bodo udeleževali dela v občinskem svetu.

Londonska konferenca.

IZVEDENIŠKO PROUČEVANJE FRANC. PREDLOGOV. — POSREDOVALNI PREDLOG: NOBENEGA MORATORIJA BREZ JAMSTEV.

London, 9. avgusta. (Izv.) Na popoldanski seji konference se je razpravljalo v glavnem v zaplembi državnih rudnikov v ruhrskem ozemlju kakor tudi državnih gozdov na levem bregu Rena. Belgija podpira tozadevni francoski načrt. Izvedenci so sklenili priporočati, da bi reparacijska komisija pobirala takso 26 odstotkov od nemškega izvoznega blaga, ko to blago zapusti nemška tla.

London, 9. avgusta. (Izv.) Reuterjev urad javlja: Finančni ministri in izvedenci zaveznikov, ki proučujejo predloge francoskega ministrskega predsednika Poincareja, so s svojim delom povoljno napredovali, vendar pa dela še niso zaključena. Izvedenci se bodo jutri predpoldne zopet sestali v svrho sestave poročila, ki se predloži konferenci. Prihodnja seja konference se vrši jutri popoldan. Danes popoldan so imeli Schanzer, Theunis in Jasper posvetovanja z Lloyd Georgem.

London, 9. avg. (Izv.) Kakor se govori, bo belgijski ministrski predsednik Theunis stavil posredovalni predlog, ki se bo posebno oziral na načelo francoskega ministrskega predsednika Poincareja: »Nobenega moratorija brez novih jamstev« in ki bo prejkone vseboval različne določbe, kako naj se stvar izvede. Za danes dopoldne predvideni sestanek ministrskih predsednikov je bil odklonjen.

SPREJETI PREDLOGI.

Pariz, 9. avgusta. (Izv.) »Agence Havas« javlja iz Londona: Porazgovori, ki so se vršili danes popoldan med Poincarejem, Lloyd Georgem in Theunisom, so bili jako težavni. Kakor se govori, je Lloyd George sprejel sledeče Poincarejeve predloge: 1. Pobiranje od reparacijske komisije omenjenih 26 odstotkov od vsot, ki jih prejme Nemčija v tujih valutah ali od izvoza; 2. Zaplemba nemških carinskih prejemkov, kateri se cenijo na 300 milijonov zlatih mark; 3. kontrola ruhrskih rudokopov in državnih lesov na levem bregu Rena. Ostale predlagane mere, kot zopetna vzpostavitev carinske črte ob Renu in zatvoritev carinskega ozemlja z carinskimi barijerami so trčile na nepremagljivi odpor Anglije. Izvedenci bodo popoldan ponovno proučili poslednja vprašanja.

DRŽAVNI KANCELAR WIRTH O LONDONSKI KONFERENCI.

Berlin, 9. avg. (Izv.) Državni kancelar dr. Wirth je v razgovoru s poročevalcem lista »New York Herald« izjavil: Ako prinese londonska konferenca razočaranje, bo Nemčija odložila svoje orodje, s katerim namerava vzpostaviti svoje gospodarstvo, in izgubila pogum. Polom ljudstva, ki šteje šestdeset milijonov oseb, se ne popravi preko noči. Tudi dopisnik lista »Daily News« je imel interview z državnim kancelarjem dr. Wirthom, ki mu je med drugim dejal, da se Nemčija ne mara ogniti dolžnim plačilom. Vendar pa metoda nasilja in groženj, ki je posebno ljuba Franciji ne more dovesti do rešitve tega problema. Kedaj Francija to uvidi? Še nekaj not g. Poincareja v tem tonu in polom nemške valute je neizogiben. Glede londonske konference je rekel državni kancelar, da se v Londonu odloči usoda Evrope. Napaka v Londonu bi pomenjala popolen polom nemške valute.

PREDLOG ANGLEŽA SIR JOHN BRADBURYJA.

Pariz, 9. avgusta. (Izv.) Francoski listi so priobčili te dni nastopni predlog, ki ga je stavil reparacijski komisiji angleški delegat sir John Bradbury. Vspričo finančnega položaja Nemčije in padca marke meni reparacijska komisija, da je postalo potrebno za ostalo dobo leta 1922 opustiti vsa plačila v gotovini, ki temelje na obveznosti iz mirovnih pogodb in ki jih ima Nemčija odšteti v inozemskih devizah. Komisija torej predlaga zavezniškim vladam, naj vsa plačila na podlagi poravnave suspendira pod pogojem, da se od nemške vlade ponudena mesečna vsota petsto tisoč funtov izroči reparacijski komisiji, ki naj jo ta vporabi za svrhe, ki se določijo kasneje.

KONEC DRŽAVLJANSKE VOJNE NA IRSKEM.

London, 9. avgusta. (Izv.) Vojska svobodne irske države je priredila na celi črti napad ter zavzela glavne utrjene postojanke ustašev. Pri tej priliki je udrla v glavni stan De Valere v Kilmaloku. Vsled padca te točke je zavladala med ustaši velika konfuzija. Pričakujejo skorajšnje popolno uničenje ustaške vojske.

ZRAKOPLOVNI POŠTNI PROMET MED PRAGO IN DUNAJEM.

Praga, 9. avgusta. (Izv.) Poštno ministrstvo objavlja, da se otvori 14. t. m. zrakoplovni poštni promet med češkoslovaško republiko in Avstrijo.

SESTANEK V MARIANSKIH LAZNYH

Praga, 9. avgusta. (Izv.) »Narodni Listy« poročajo, da bosta Pašić in dr. Beneš na sestanku v Marinih Laznyh razpravljala o vprašanju skupnega nastopa glede narodnih manjšin na prihodnji seji Zveze narodov. Razven tega se namerava podaljšati jugoslovansko-češkoslovaško konvencijo iz leta 1920 za nadaljnih 10 let.

NAŠA KRALJ. DVOJICA OSTANE 3 TEDNE NA ČEŠKEM.

Beograd, 9. avg. (zv.) Po informacijah vladnih krogov ostaneta kralj Aleksander in kraljica Marija v Marianskih Laznyh tri tedne.

DEMENTI NESOGLASJA MED JUGOSL. IN ČEŠKOSL. VLADO.

Beograd, 9. avg. (Izv.) Presbiro dementira vsa časopisna poročila, po katerih bi bilo prišlo med jugoslovansko in češkoslovaško vlado do nesoglasja glede kandidature zastopnika male antante v zvezo narodov. Naziranje obeh zaveznških držav se v tem oziru popolnoma strinjajo. Vse priobčene vesti, ki zatrjujejo kaj takega, so popolnoma izmišljene.

ARETACIJA NAŠEGA KONZULARNEGA URADNIKA V VARNI.

Beograd, 9. avgusta. (Izv.) Kakor znano je bil v Varni aretiran uradnik našega konzulata. Z ozirom na to je zastopnik bolgarskega ministra zunanjih poslov, pooblaščen minister Kastilov izrazil našemu poslaniku v Sofiji, Rakiču obžalovanje bolgarske vlade. Hkrati je izjavil, da je bil policijski uradnik, ki je izvršil aretacijo odstavljen s svojega mesta. Prefekt v Varni je posetil tamošnjega jugoslovenskega konzulat in mu izrazil svoje obžalovanje nad tem dogodkom. S tem smatrajo zadevo za poravnano.

DRUŽBA ŠPEKULANTOV, KI VPLIVA NA MENIČNE TEČAJE.

Budimpešta, 9. avgusta. (Izv.) Ministrsko predsedništvo je prejelo od madžarskega poslaništva v Švici poročilo, v katerem se javlja, da obstoji v Curihu družba špekulantov, ki s svojimi špekulacijami vpliva na menične tečaje držav s slabo valuto. Družba ima na borzi svoje zaupnike, ki izvršujejo njene naloge. Ugotovilo se je, da sta bila za časa padca madžarske krone v Budimpešti dva špekulanta, ki sta izvrševala potem tukajšnjih agentov velike borzne transakcije.

5 MINUTNE BORZNE SUSPENZIJE.

Budimpešta, 9. avgusta. (Izv.) Borzni svet je sklenil, da ima tajnik za notacije pravico suspendirati za 5 minut notacijo vrednostnih papirjev, pri katerih bi zaključki dosegali spremembo 10 odstotkov navzgor ali navzdol.

POTRES V INNSBRUCKU.

Innsbruck, 9. avgusta. (Izv.) Danes ob 10. uri dopoldan so čutili po vsem mestu lahak, nekaj minut trajajoč potres.

Borzna poročila.

Berlin, 9. Dunaj 1.5050, Budimpešta 52.93, Milan 3573.78, Praga 1992.50, Pariz 6332.05, London 3465.65, Newyork 779.07, Curih 14.981.25.

Praga, 9. Dunaj 0.0725, Berlin 493.50, Rim 189.25, avstrijske krone 0.10, italijanske lire 183.25, Budimpešta 2.65, Pariz 328.25, London 180.75, Newyork 4030, Curih 773.50.

Dunaj, 9. Devize: Zagreb 156.35—156.65 Beograd 625.40—626.60, Berlin 65.60—65.90, Budimpešta 32.96—33.04, London 230.900—231.100, Milan 2373.50—2376.50, Newyork 517.75—518.25, Pariz 4227—4233, Praga 1254—1256, Sofija 319.50—320.50, Curih Curih 9843—9857. Valute: Dolarji 51.550—51.650, bolgarski levi 309.40—311.10, nemške marke 65.65—66.15, angleški funti 230.350—230.650, francoski franki 4195—4205, italijanske lire 2348—2352, dinarji 622—624, romunski leji 539.50—540.50, švicarski franki 9790—9810, češkosovaške krone 1250.50—1253.50, madžarske krone 33.19—33.31.

Zagreb, avgusta. Devize: Dunaj 0.1725—0.1750, Berlin 10.25—11, Budimpešta 5.50—6, Bukarešta 80—0, Italija 380—385, London 3776.50—377.50, Newyork 82—82.50, Pariz 582.50—585, Praga 207—208, Švica 1600—1615, Varšava 0—1.60. Valute: ameriški dolarji 82—83, češkoslovaške krone 205—205.50, nemške marke 12.50—13.

Beograd, 9. avgusta. Dunaj 0.17, Berlin 11.35, Budimpešta 5.60, Bukarešta 84, Italija 390, London 377, Pariz 680, Praga 209.25 Sofija 16.05. Valute: avstrijske krone 0.20, češkoslovaške krone 205,

Razkol v slovenski ljudski stranki.

Ta teden je prenehal izhajati »Novi čas«, glasilo radikalne katoliške in socijalne struje v slovenski ljudski stranki. S tem vidnim znamenjem je potrjeno predvidevanje tistih, ki so trdili, da mora priti v slovenski ljudski stranki v doglednem času do idejnega in stvarnega razkola.

Politične izpremembe, ki so se dogodile v poslednjih osmih letih so slovensko ljudsko stranko čisto naravno usmerile proti načelnemu in tudi osebnemu razkolu, kojega priča smo dan[illegible]. Do predvojne je slovenska ljudska stranka imela v borbi zoper liberalno meščanstvo svoj načelni temelj. Vsa njena moč je izhajala od zaslombe, ki jo je vsled svojega vernega dinastičnega in lojalnega avstrijskega stališča prejemala od dunajskih vlad. S pomočjo te zaslombe in pa s sredstvom zagrizene verskopolitične propagande je uspela pokoriti si slovensko ljudstvo. Na čelu slovenske ljudske stranke so stali ambicijozni ljudje, ki so v brezobzirnih političnih uspehih videli najvišji cilj svojega življenja. Pr tem pa je zanimivo, da so njihova politična in kulturna načela bila medla ter da je njihova celokupna politika služila nekakemu strankarskemu mahiavelizmu, neki brezmejni pohlepnosti do oblasti. Ti politiki so torej razmerje politike do načel pojmovali tako, da so načela samo propagandno in demagoško sredstvo za strankine uspehe, ne pa narobe. Vsled tega je ta doba velika tudi le v organizacijskem oziru. Slovenska ljudska stranka je bila prva mogočna politična organizacija slovenskega naroda. Priznati se tudi mora, da je izvršila zaslužno zadružno delo. Ni pa to bila doba, v kateri bi se bile razmaknile etične vrednote katoliškega verskega gibanja. Dr. Krekova socialna predavanja so bila bolj akademska, brez vidnega vpliva na glavno smer slovenske ljudske stranke.

Prišla je svetovna vojna in ž njo popolnoma izpremenjeno stanje naših javnih razmer. Med svetovno vojno se je že pojavil osebni in politični razkol, ker so bili eni za Avstrijo in drugi za Jugoslavijo. Zmagali so poslednji in slovenska ljudska stranka je v tem oziru primeroma lahko prestala krizo. Politične razmere v novi jugoslovanski državi pa so se tako predrugčile, da ni več moči misliti na ponovitev verskopolitične demagogije, kakor jo je uganjala pred vojno. V tem oziru je naš narod izpregledal ter zahteval načelno borbo za trajne ideale. V slovenski ljudski stranki sami se je pojavila mlada in delovna struja, ki je hotela zanesti v njeno še vedno solidno strankarsko organizacijo svežega duha ter načelne borbe za radikalne katoliške vrednote in socijalne težnje. Pred očmi te nove struje lebdi razvoj novokatoliškega gibanja, kakor se je pojavil v Franciji, Belgiji, Angliji itd. V političnem in socijalnem oziru pa si je vzela za vzor italijansko ljudsko stranko. Dasi ne odobravamo njena načela, moramo priznati novi struji, ki je v »Socijalni misli« razpravljala socijalna in verskopolitična vprašanja, da je bila odkritosrčna in napram staremu konservativnemu delu vsekakor napreden pojav v slovenski ljudski stranki.

Če gledamo na razvoj slovenskih političnih strank iz višjega narodnega stališča, tedaj moramo dajati prednost tistim skupinam v strankah, ki zagovarjajo naprednejša stališča in ki kot taka predvidevajo kulturnejši in socijalnejši napredek slovenskega naroda. S čim bo mogla na pr. slovenska ljudska stranka brez mladostrujarjev stopiti pred slovenski narod? Manjka ji predvsem globokih osebnosti, ki bi bile prežete z velikimi verskimi, socijalnimi in političnimi nazori! Vsled tega ne bo mogla pritegniti primernega števila akademske omladine, še manj pa utemeljiti notranjo enotnost strankarskih pripadnikov s prepričanjem o borbi za velika načela. Enostavna državnopravna in upravnotehnična kritika ne bo uspela trajno obdržati pripadnikov. Najslabše pa je, ako stranka poizkuša ponavljati svojo zgodovino. Za tako ponavljanje se je sedaj vodstvo slovenske ljudske stranke očitno odločilo. Zavrglo je mlade može in kolikor toliko sveža in odkritosrčna načela, ki so hotela preroditi politično organizacijo slovenskega katolicizma, vzporedno z najnovejšim razvojem teh strank v ostali Evropi.

Vsekakor pa pomeni razkol med starim vodstvom SLS in novostrujaci za poslednje veliko škodo, ker bodo morali bodoče delo postaviti na lastne noge. Tudi je dokaz njihove politične nesposobnosti, da niso znali in uspeli obvladati slovensko ljudsko stranko in jo vsmeriti proti svojim ciljem brez razkola.

Po pobojih čitajo Italijani manifeste.

MANIFEST O NEPREMAGLJIVOSTI ITALIJANSKE SOC. STRANKE.

Rim, 9. avgusta. (Izv.) Vodstvo socijalistične stranke izjavlja v nekem manifestu, da se čuti proletarijat nepremagljiv, akoravno se mora boriti z neenakim orožjem. Manifest obljublja ponovno zbiranje proletarskih sil. »Avanti« dementira vesti listov o izgonu socijalističnih voditeljev iz Milana. Radi umora črkostavca Müllerja obtoženi tržaški fašisti so bili oproščeni.

RAZOROŽITVENI MANIFEST ITAL. FAŠISTOV.

Rim, 9. avg. (Izv.) Manifest fašistov, ki je izšel davi, odreja razorožitev, izvzemši ogrožene kraje. V manifestu se izjavlja, da se je zahvaliti fašistom, da je bil prevratni pokret poražen. Italija sedaj pri svojem delu za vzpostavo ni več ogrožena izza hrbta. Delavstvo se opozarja, da je delovanje fašistov naperjeno zoper voditelja. Pri vmiku fašistov se pozdravlja italijanska vojska.

STAVKA PAROPLOVNEGA DELAVSTVA V BEOGRADU.

Beograd, 9. avgusta. (Izv.) Stavkajočim delavcem rečnega paroplovnega sindikata na Čukarici so se pridružili tudi matrozi. Ti so priredili včeraj zborovanje in so izročili danes ministrskemu predsedniku Pašiću, ministroma notranjih poslov in socijalne politike ter predsedniku narodne skupščine resolucije, v kateri odločno protestirajo proti zavlačevanju podpisa sporazuma med njimi in rečnim paroplovnim sindikatom. Zahtevajo, da jim odgovorni činitelji odgovore do 11. avgusta, ker sicer prenehajo delati.

CERKVENA ZVEZA ZA GOJITEV MEDNARODNEGA SPORAZUMA.

Kodanj, 9. avgusta. (Izv.) Danes je bila tu otvorjena skupščina cerkvenih zvez za gojitev mednarodnega sporazuma. Skupščino je otvoril zastopnik Zedinjenih držav Boynton z govorom, v katerem je povdarjal, da morajo vse kulturne države rastopati zoper tendence, ki bi mogle povzročiti novo svetovno vojno.

VIŠINSKI POLET V ITALIJI.

Napolj, 9. avg. (Izv.) Za višinski polet, za katerega je razpisana nagrada 100.000 lir, sta se od 4 prijavljenih letalcev dvignila le dva. Sordi je bil z doseženimi 25.500 m kvalificiran kot prvi. Zimmermann je obe pri tekmovanju za thyrrenski bokal določeni turi preletel v 17 urah 8 min. 5 sek., Eichler pa v 17 urah, 38 min. 55 sek. Klasifikacija radi pričakovanja ustnega poročila iz Palerma še ni končnoveljavna.

ZITA NA LETNEM BIVALIŠČU V ŠPANIJI.

Bilbao, 9. avgusta. (Izv.) Bivša cesarica Zita je z otroci prispela semkaj, odkoder se poda nemudoma na letno bivališče v Quieto.

Za podjarmljeno Koroško.

Iz govora poslanca Brandnerja o priliki debate o zunanji politiki 26. julija.

Gospodje poslanci! Jaz se hočem v svojih izvajanjih omejiti samo na naše odnošaje z avstrijsko republiko. Da nekaj ni v redu, je priznal sam g. minister zun. zadev, ki je včeraj izjavil, da se slovenskemu življu v avstrijski republiki ne godi dobro in da je treba, da insistiramo na tem, da Avstrija izpolnjuje določbe mir. pogodbe glede zaščite narodnih manjših. Toda v istem momentu je gospod minister naglašal, da so naši odnošaji z Avstrijo normalni in prijateljski. Jaz Vam hočem pokazati, kako prijateljski so ti odnošaji z avstrijsko republiko. Mi smo 29. marca t. l. poslali v Celovec našega konzula v osebi gospoda dr. Rašića. Ta naš konzul še do danes ni dobil od vlade v Celovcu primernega lokala, da bi konzulat mogel izvrševati svoje posle, čeprav uživajo avstrijski konzulati v ntši državi vsestransko podporo. Povsod jim gremo na roko, tako v Ljubljani, kakor v Beogradu.

Kdo je kriv, da smo zgubili plebiscit.

Nadalje se moram tu baviti v postopanjem avstrijske vlade proti našim narodnim manjšinam. Vi veste, da smo imeli na Koroškem 10. oktobra l. 1920 plebiscit. Popolnoma pogrešeno je mišljenje, ki ga zastopajo nekateri in ki smo ga imeli priliko večkrat slišati, da so namreč koroški Slovenci sami krivi, da so padli pod Avstrijo, in da zato ni naša dolžnost, da se zanje brigamo. Izjaviti moram, da ni brez krivde niti pokrajinska vlada v Ljubljani, niti centralna vlada v Beogradu, da pa pade glavna krivda na interaliirano plebiscitno komisijo, ki se je postavila na stran naših narodnih nasprotnikov. Niti najmanjša senca krivde pa ne pade na onih 15.780 Slovencev, ki so z dušo in srcem oddali glasove naši kraljevini. Isto tako ne pade nobena krivda na Slovence v drugem pasu, ki radi izgube prvega pasu niso mogli glasovati in ne na Slovence v Ziljski in Kanalski dolini, ki niso imeli po mirovni pogodbi pravice glasovanja, ker so bili že prej priklopljeni deloma avstrijski republiki, deloma Italiji.

Ako se govori o plebiscitu, se ne sme pozabiti, da dosedanje skušnje uče, da se niti en plebiscit ni izvršil tako, da bi prišla do izraza prava volja naroda. Pri vsakem plebiscitu odločajo vplivi močnejšega. V našem slučaju ne smemo pozabiti, da je Italija pred Rapalskim ugovorom imela interes na tem, da plebiscit na Koroškem izpade v našo škodo, da na ta način oslabi naš internacijonalni položaj. Zato je postavila blizu Beljaka svoje vojaške čete v polni opremi.

Slovesne izjave po končanem plebiscitu

Gospodje! Naravno je, da je naša država prevzela nasproti onim, ki so zanjo glasovali neke obveze, ker smo jim mi zagotavljali, da se bo naša država v vsakem slučaju pobrigala za to, da se jih zaščiti. Isto tako je plebiscitna komisija pred svojim odhodom iz Celovca izdala proklamacijo, v kateri je med drugim povdarila, da nihče, ki stanuje v ozemlju bivše avstrijsko-ogrske monarhije, radi političnega svojega zadržanja od izbruha svetovne vojske sem ne sme biti preganjan ali zasramovan. Avstrijska in koroška vlada ste tudi po svojih zastopnikih pri interaliirani plebiscitni komisiji v javnem razglasu izjavile, da se boste tega držale.

Kljub temu, da imamo v mirovni pogodbi točko, ki govori o zaščiti narodnih manjšin, da imamo proklamacije int. pleb. kom., da imamo obljubo, ki jo je dalnaš zastopnik, da naša država ne bo nikdar zapustila onih Slovencev, ki so zanjo glasovali, so pričeli Nemci še prej, predno je plebiscitna komisija zapustila Koroško, preganjati naše ljudi in so jih enostavno postavili izven zakona.

Preganjanja našega življa.

Ne bom govoril o podrobnostih, zato ker imam vloženo o tej stvari interpelacijo. Pri razpravi te interpelacije bom govoril o podrobnostih, kako se godi bratom na Koroškem. Opozoriti Vas moram samo na nekatere stvari v glavnem, da vidite, v čem obstoje te krivice in preganjanje naših ljudi na Koroškem. Ker so glasovali za našo državo, so jih Nemci proglasili kot sovražnike avstrijske republike, kot iredentiste in revolucijonarje. vsak je delal ž njimi, kar je hotel. Nemci so jih tepli, tako da imamo veliko slučajev težkih telesnih poškodb. Koroški Slovenci so vse te slučaje poslali kongresu lige narodov, ki se je vršil dne 4. junija t. l. v Pragi. Nemci so odpustili iz privatnih in državnih služb vsakogar, ki je glasoval za Jugoslavijo in so jim odkrito rekli: »Zato, ker ste glasovali za Jugoslavijo, Vas odpuščamo«. Oni so odvzeli vsem ljudem, ki so glasovali za Jugoslavijo razne koncesije: gostilniške koncesije, trafike, obrtne koncesije itd. Oni so jim naravno vzeli vsako zaščito pred sodiščem na ta način, da so poslednjega slovenskega advokata pregnali iz Koroške, tako da nimajo naši Slovenci pred sodišči niti enega svojega zastopnika, da so popolnoma odvisni od nemških advokatov in sodnikov, ki postopajo v zmislu navodil, ki jim jih daje »Heimatsdienst«. V poslednjem času so hoteli izgnati tudi zadnjega slovenskega zdravnika iz Koroške.

Posebno stališče Koroške v Avstriji.

Naša velika kulturna institucija Družba sv. Mohorja se je morala preseliti iz Celovca v Jugoslavijo. Lista »Koroški Slovenec« vsled tega ne morejo tiskati na Koroškem, temveč se mora na Dunaju. Koroška zavzema namreč neko posebno stališče v Avstriji. V vse ostale kraje morete potovati, samo na Koroško ne more iti nihče brez posebnega dovoljenja celovške deželne vlade.

Radi tega se tudi begunci, ki jih imamo na stotine v Sloveniji, ne morejo vrniti na svoje domove. Prvič ni zasigurana njihova osebna varnost, drugič jim pa koroška deželna vlada ne da dovoljenja za povrnitev v domovino.

Onemogočeno društveno delovanje.

Rekel sem, da so naše kulturne institucije na Koroškem v veliki nevarnosti. Igre, ki so jih prirejali nekaj časa sem, so jim v zadnjem času začeli prepovedovati, tako da niti dramatičnih predstav ne morejo več prirejati. Nemci in Nemčurji so te igre enostavno počeli razbijati. Prišli so Heimatdienstlerji in so naše ljudi napadli ter jih veliko poškodovali. Med njimi so napadli tudi samega poslanca Poljanca, ki bi ga morala ščititi poslanska imuniteta, in ga težko poškodovali. Na ta način so primorali deželno vlado, da je prepovedala vsako tako predstavo, da se ne bi kršil javni »red in mir«.

Slovenščina izpodrinjena iz vsega javnega življenja.

Dotaknem naj se na kratko tudi slovenščine v šolah, v uradih in v cerkvi! V prvi vrsti moram naglasiti, da v bivši Avstriji Slovenci nismo imeli nikakih pravic. Toda reči moram, da smo v času, ko ni bilo mirovne pogodbe, imeli vsaj 4 osnovne šole v slovenskem jeziku, med njimi dve privatni. To je bilo leta 1914 v stari Avstriji. A danes v svobodni, moderni avstrijski republiki nimamo niti ene osnovne šole v slovenskem jeziku. Ne puste nam otvoriti niti privatnih šol v Šent Rupertu pri Velikovcu in v Št. Jakobu v Rožu, ker bi baje to delalo hudo kri!

(Dalje prih.)

Blagodati centralizma za naše zdravnike

Vsem bo še živo v spominu razburjenje, ki se je polastilo vse naše javnosti, ko so se vsled pomanjkanja denarja pričeli zapirati naši zdravstveni zavodi. Da so pri celi stvari pretrpeli največ neprilik ravno slovenski zdravniki — in to popolnoma po nedolžnem — bo vsakomur jasno. K tem neprilikam, ki so jih morali naši zdravniki pretrpeti radi upravne zanikrnosti in nesposobnosti centralističnega režima, pa prihajajo osebna žaljenja, pa ne morda le kot posamezni slučaji, temveč kar eno za drugo in to taka žaljenja, ki bijejo v obraz vsemu zdravniškemu stanu v Sloveniji.

Vodja v zdravilišču za bolne na pljučih v Topolščici je bil dr. Drobnič, ki se je špecielno izobrazil za to stroko zdravljenja. Par tednov potem, ko je bil nastavljen dr. Drobnič, je prejel predsednik tukajšnjega zdravstvenega sveta pismo od ministrstva za zdravstvo, da naj se za voditelja zdravilišča v Topolščici nastavi neki dr. Savić. Predsednik zdravstvenega sveta je nato odgovoril, da dr. Savića ne more predlagati za voditelja omenjenega zdravilišča, ker je bil ravnokar imenovan na to mesto dr. Drobnič. To imenovanje je ministrstvo za zdravstvo samo izvedlo, drugega mesta pa ni kreiranega.

Vsled tega odgovora predsednika tuk. zdravstvenega sveta je nastala v Beogradu seveda huda zamera. Toda porodica zna ščititi svoje prijatelje. In ker sedita v ministrstvu za zdravstvo kot načelnika dr. Štampar in dr. Nikolić, od katerih se je posebno zadnji zelo angažiral za dr. Savića, bi bilo našim zdravnikom pri zdravstvenem svetu lahko že v naprej jasno, da bo dr. Savić odnesel zmago, t. j. da bo postal vodja zdravilišča v Topolščici.

Stvar se je aranžirala sledeče. Nekega lepega dne je prišel v Topolščico dr. Savić, ki se je predstavil voditelju zavoda dr. Drobniću kot bodoči ravnatelj zdravilišča, zaenkrat pa še »pacijent«. Z njim sta tudi prišli dve dami, mati in hčerka. In sedaj se je pričelo intrigiranje. Omenjena hčerka se enostavno ni pustila od dr. Drobniča preiskati, dasi je to za vsakega bolnika predpisano. Obnašala se je tudi sicer napram njemu kot voditelju zavoda na absolutno nepripusten način ter se je pustila zdraviti od dr. Savića. Dr. Drobnič je vkljub temu ni vrgel iz zavoda, dasi bi imel do tega vso pravico. In porodica je intrigirala dalje.

Ko je zavod zahteval od dr. Savića plačilo za zdravljenje v I. razredu, ta o kakem plačilu ni hotel ničesar slišati. Vsled tega se je moral zdravstveni svet obrniti na ministrstvo za zdravstvo, ki je odgovorilo, da plača stroške Savićevega prebivanja v Sloveniji.

Konec tega mučnega stanja v našem zdraviliškem zavodu je bila brzojavka iz ministrstva zdravstva, ki je kratkomalo povedala, da je za naprej voditelj zavoda dr. Savić, dr. Drobnič pa da je odpuščen iz službe in to brez vsake preiskave in brez vseh dokazov, le vsled tega, ker je hotel vzdržati red v zdravilišču in ker se dr. Saviću bolj dopade pri nas, kakor pa v Srbiji.

Srbski listi takorekoč dnevno tožijo o pomanjkanju zdravnikov, ki vlada pri njih, posebno v njihovih južnih pokrajinah. Ministrstvo za zdravstvo, oziroma načelniki tega ministrstva pa pošiljajo srbske zdravnike prav brez vsakega vzroka v Slovenijo izpodrivati naše zdravnike. Kaj bodo storili naši zdravniki na to?

Naj že vendar enkrat odločno nastopijo in povedo, da je sveta dolžnost srbskih zdravnikov vršiti svoje reševalno delo najprej v pomoči potreni svoji ožji domovini in da imajo pravico izpodrivati naše slovenske zdravnike kvečjemu šele tedaj, ko jim bo zdravstveno stanje v Srbiji to dovoljevalo.

Naša rimska delegacija in Jadr. banka.

Član naše delegacije v Rimu, dr. Hačin priobčuje v »Slovenskem Narodu« poročilo o finančnih vprašanjih na pretekli rimski konferenci, iz katerega posnemamo nastopni odstavek, ki točno karakterizira obtožbe ljubljanskega »Jutra«:

Podobna je bila situacija »Jadranske banke« v Trstu. Po poročilu, katerega je predložil g. Kamenarović in katerega pravilnost je našim delegatom potrdila tudi italijanska delegacija in zlasti italijanski finančni delegat v Trstu, ki je na prošnjo banke natančno pregledal stanje »Jadranske banke, je bilo Jadranski banki v Trstu zamenjano v lire nad 100 milijonov kron manje, nego je bila upravičena po dekretih italijanskih vojaških oblasti v Julijski Krajini. Zaradi zanimivosti tega vprašanja naj omenim, da je gosp. Kamenarović razložil situacijo banke naši delegaciji v Rimu že v marcu t. l. Iz sejnih zapisnikov posnemam, da je g. Kamenarović situacijo banke opisal italijanski delegaciji prvič v seji dne 1. aprila in drugič v seji dne 6. aprila. V tej drugi seji je italijanski zastopnik Capelli, ki je po nalogu vlade revidiral bankino postopanje izjavil, da so Kamenarovićevi podatki popolnoma resnični. Ti podatki so služili za podlago vsem daljšim pogajanjem in torej ne more biti govora o tem, da bi bila naša in italijanska delegacija pri pogajanjih zapeljane od potvorb, ki naj bi bile izvršene v knjigah. Jadranske banke v Trstu meseca aprila tega leta.

Razen izgub, ki jih je banka pretrpela ob priliki zamenjave kron v lire je banka posodila raznim tržaškim firmam za časa vojske velike svote na podlagi njihovih liferacij avstro-ogrski armadi. Za dotične liferacije doslej stranke niso sprejele ničesar in bi morale razne velike tržaške firme iti v konkurz ako bi banka zahtevala plačilo. Tako je predložena nam bilanca banke pokazala, da je faktično izgubljen ves delniški kapital z vsemi rezervami in da je banka razen tega še pasivna za ca 2 milijona lir. V taki situaciji je »Jadranska banka« v Beogradu stavila Jadranski banki v Trstu na razpolago potrebna sredstva, da se osigurajo terjatve upnikov, toda beogradskemu zavodu z ozirom na nizki kurz krone ni bilo mogoče, da doprinese nadaljne žrtve za sanacijo delniške glavnice. Že pred pogajanji v Sta. Margheriti je bila italijanska vlada v direktnih pogajanjih z g. Kamenarovićem pripravljena odpustiti plačanje globe v znesku 9,600.000 lir ter nudila kot kompenzacijo za razne zahteve (konverzijo, škodo povzročeno po napadu fašistov, konverzijo v Zadru itd.) okrogli znesek 5,000.000 lir, s katero ponudbo se ravnatelj Kamenarović ni zadovoljil, ker v tem ni našel baze za sanacijo delniške glavnice in nadaljno konsolidacijo zavoda.

Delegaciji je bilo sicer znano, da je banka pričela pogajanja z raznimi italijanskimi grupami zaradi nacijonalizacije, no bilo ji je tudi znano, da se je to zgodilo vsled tega, da bi, opirajoč se na dotične grupe, dosegla zamenjavo vsaj dela svojega kapitala v lire in tako ušla preteči likvidaciji. Tudi je imela delegacija točne podatke o tem, da se ogromna večina delnic nahaja še vedno v rokah naših ljudi bodisi naših podanikov, ali pa vsaj naših po narodnosti in je upravičeno upala, da se bo v banki ohranil naš močen vpliv, ako delegacija izposluje njeno sanacijo.

Da bančni zavodi niso tistega narodnega in socijalnega pomena, kakor so zadruge, čijih delokrog se razteza na najširše narodne plasti, je res, vendar pa samo popoln ignorant, ali pa velik hudobnež more trditi, da obstoj »Jadranske banke« v Trstu in podružnic »Ljubljanske kreditne banke« v Gorici in v Trstu za naše manjšine nima velikanskega narodnega pomena. Že iz tega razloga se naša delegacija ni mogla postaviti na komodno stališče, da za banke ne zahteva ničesar, ker za zadruge ne more doseči vsega, temveč je bila mišljenja, da mora skušati doseči čim večji uspeh v vsakem vprašanju, kjer se da doseči uspeh.

Nova izjava dr. Slavika o aferi Jadranske banke v Trstu.

V svrho informacije priobčujemo nastopno izjavo dr. Slavika, ki jo je objaviti v včerajšnjem »Slov. Narodu«:

»Reporterju lista »Piccolo« sem dne 4. avgusta t. l. na njegovo dotično vprašanje rekel: 1. smatram za izključeno, da bi šlo za poskus goljufije na škodo italijanskega državnega zaklada zato, ker so bili državnemu zakladu predloženi izkazi debitorjev in kreditorjev in prepisi še tekom leta 1919, ker je državni zaklad še tekom tega leta dal pregledati knjige »Jadranske banke« in ker je že na podlagi teh izkazov, prepisov in vpisov državni zaklad hotel izključiti razne postavke v iznosu več milijonov od zamenjave. Ni bilo torej mogoče v marcu l. 1922 zavesti državni zaklad v zmoto. Dosti bi bilo, da bi primerjal prejšnje listine in zabeležke z novimi vpisi, pa bi se takoj odkrila prevara. 2. na vprašanje reporterja, kako si razlagam napačno izjavo Kolumbićevo, sem mu odgovoril: »Kolumbić se je hotel maščevati radi svoje suspenzije in je to storil tem raje, ker je videl, da z ozirom na

„Moja domovina“

(Má vlast.)

(Ciklus simfoniških pesmi Bedřicha Smetane.)

K sobotnem koncertu Středočeške filharmonije iz Kladna v Unionu (12. 8. 1922).

Pesniki vseh časov in narodov so opevali domovino. Kdo je v neštetih pesmitvah lepše izražal svoja domoljubna čustva, kdo krasnejše opeval slovensko domovino kot naš Simon Gregorčič? Med češkimi domoljubnimi pesniki zavzema najodličnejše mesto Svatopluk Čech. Slavospev domovini pa, kakršnega drugod zaman iščemo, je napisal svojemu narodu skladatelj-pesnik Bedřich Smetana. Njegovega poslanstva domovina ni razumela in ga je odklanjala. Število bridkih ur se je še povečalo, ko ga je usoda udarila z gluhoto. Smetana je zmagoval svojo usodo. Bil je narodno samozavesten človek in baš v najhujših časih je skladal apoteozo češkega naroda, opero »Libušo«, a v dan oglušenja se mu je v glavi rodil motiv simfoniške pesmi »Višegrad«. Začel je skladati svoje najlepše delo, simfoniške pesmi za veliki orkester, ki ga postavljajo med prve skladatelje svojega časa. Ciklus se deli v dva dela. Prvi obsega simfoniške pesmi »Višegrad«, »Vltava«, »Šarka«, drugi pa »Iz čeških logov in gajev«, »Tabor« in »Blanik«. Prve štiri pesmi je Smetana napisal v letih 1874 in 1875, dočim so nastale »Tabor in »Blanik« šele v letih 1878, 1879. Izvajajo se pa od leta 1882 največkrat kot enotni ciklus z naslovom »Moja domovina« (Ma vlast). Naj sledi kratka vsebina.

Višegrad pomeni začetek češke zgodovine. Bil je to grad, sedež Libuše, Přemislovskih knezov in kraljev. Smetana nam slika življenje na gradu; zbirajo se vitezi in vojska pred zmagotovimi boji. Veselo rajajo in plešejo. Toda slava mine. Strastni boji začno. Višegrad jim je žrtev. Ostanejo razvaline, nema priča nekdanje slave.

Vltava. Skladatelj nas pelje v naravo. V šumadskih gozdih izvirata dva potočka, žuborita v solnčnih žarkih, hitita in se kmalu združita v reko Vltavo, ki šumi po češki zemlji, med temnimi bori, iz katerih se oglašajo lovski rogi, se vije med njivami in travniki. Z brega se čuje plesna godba in ženitovanjsko veselje. Na zlatih valovih Vltave plešejo pri mesečnem svitu rusalke in vodne vile. V svatojanskih vodopadih bobni Vltava preko skal, nadaljuje svojo pot proti Pragi in se veličastno vali mimo Višegrada, odkoder izginja pesnikovim očem v daljavo.

Šarka. Snov je vzeta pripovedki, ki pravi, da je Šarka, varana v ljubezni sklenila s svojimi družicami boj proti moškemu pokolenju. Knez Ctirad gre s svojimi vojaki nad njo ter jo najde na drevo privezano. Krasota Šarke ga tako očara, da jo oprosti. V taboru Ctiradovih vojakov zavlada veselje, pozabivši nevarnost pijejo do noči, dokler drug za drugim ne zaspé. Takrat da Šarka znamenje z rogovi: njene družice prihite in pomore Ctiradovo vojsko.

Iz čeških logov in gajev. V tej pesmi nam slika skladatelj krasno poletno popoldne na deželi. Polja in travniki dehtijo, žito valovi, ptički pojo. Pesem prirode! Ljudstvo prepeva in pleše, veseli se življenja.

Tabor je pesem husitske dobe. Husiti so si na Taboru zgradili svoj sedež. Njih pesem »Kdo ste božji bojevniki«, jih je navduševala k bojem, v prepričanju, da njihova sveta in pravična stvar zmaga, četudi bi imeli zanjo umreti Smetana je v simfoniški pesmi »Tabor« uporabil husitski koral.

»Blanik« je nadaljevanje »Tabora«. V notranjosti gore »Blanik« počivajo junaki iz slavnih husitskih bojev in čakajo časa, kdaj zopet zagrabijo za meč. Po vrhu Blanika pasejo pastirji svoje črede, nevedoč, kaj se skriva v globini gore. Nad češko zemljo prihajajo nesreče, od nikoder pomoči: vzbudé se junaki »Blanika«, pridejo na svet in prineso domovini — rešitev.

To bi bila kratka vsebina šestih simfoniških pesmi, ki so nastale iz vere v slavno preteklost Češke, v nje zgodovinski pomen. K veri v preteklost svoje domovine je Smetana pridružil še opev krasot čeških krajev in vero v bodočnost svojega naroda. Na podlagi teh momentov je postal Smetana narodov buditelj in prorok. Njegov ciklus »Moja domovina« je veliko priznanje vere v narod, ljubezni do naroda. Nič obupa, nič malovernosti, ampak upanje, radost, moč! Glasbeno pomeni »Moja domovina« največje in najvrednejše delo češke orkestralne tvorbe in vrhunec Smetanovega tvorjenja sploh, vrhunec tehniškega obvladanja forme in kompozične tehnike.

Ciklus je skladal Smetana popolnoma gluh. Njegovi prijatelji so sicer vedno mislili, da mojster ozdravi. Napotil se je v ta namen k dr. Troetischu v Würzburg v spremstvu V. J. Novotnyja. Ko je vlak odpihal iz smichovskega kolodvora in se je pri oknu pojavila sihueta Višegrada, je Smetana vzkliknil: »Ko bi se me nebo usmililo, da bi po povratku v milo Prago zaslišal svoj »Višegrad«! Mislim, da bi od radosti zblaznil!« Vrnil se je domov neozdravljen, nebo se ga ni usmililo in svojega najlepšega dela ni nikoli slišal. Ciklus »Moja domovina« pa mu je prinesel priznanje domovine in tujine. V Nemčiji, V Parizu, na koncertih vseh večjih svetovnih orkestrov je stalno na sporedu. V Pragi veljajo koncerti »Češke filharmonije« pri izvajanju cikla »Moja domovina« kot narodni prazniki. Občinstvo prihaja v koncertno dvorano Reprezentančnega doma trumoma, kot v hram božji. V srca mu segajo Smetanove pesmi o domovini, kot jo je veliki mojster videl v trpljenju, ponižanju in slavi, v mitih in v resnici. Prepričano je, da se izpolni Smetanovo poroštvo, izraženo v »Blaniku« v poslednjem verzu husitskega korala: »Končno z njim vsikdar zmagate!« Nikdar ne more iziginiti narod, ki se mu je rodil tak prorok kot je bil Smetana!!

Zorko Prelovec.

Gledališče in glasba na I. jug. vsesok. zletu v Ljubljani od 12.–15. avg. 1922.

Slavnostni dnevi I. vsesokolskega zleta so tu. Naraščajski, dijaški in vojaški dnevi so že za nami in bližajo se glavni zletni dnevi v katerih prihite poleg bratov Čehov, Poljakov in mednarodnih tekmovalcev, tisoči in tisoči Sokolov in njih svojcev iz vseh pokrajin naše širne države v Ljubljano. Gledali bomo uspehe smotrenega sokolskega uspeha po telovadnicah, čudili se bomo na zletišču nastopom naših narodnih borcev. Naravno pa je, da mora Ljubljana v teh pomembnih dneh nuditi svojim gostom duševnega užitka. Vsak dan se vrši nebroj prireditev.

Narodno gledališče priredi operne in dramske predstave, šentjakobski oder igra v drami »Deseti brat«. Prireditev simfoničnih koncertov z domačimi močmi je bila nemogoča, ker so člani orkestralnega društva Glasbene Matice na dopustih, godba dr. Čerina je pa preveč zaposlena na zletišču. Pač pa dospe v Ljubljano 60 moč broječa godba »Středočeške filharmonije« iz Kladna, ki priredi v soboto 12. t. m. v Unionu simfonični koncert, na katerem bo izvajala slavno simfonično pesnitev. B. Smetana »Moja domovina«. V razumevanju tega mojstrskega češkega glasbenega umotvora priobčimo v prihodnjih dneh razlago. Dalje priredi »Středočeška filharmonija dva promenadna koncerta v Zvezdi, dne 13. in 14 t. m. vsakikrat ob pol 12 dopoldne. Izvajala bo vseh 16 znamenitih Dvořakovih »Slovanskih plesov ter uverturo k »Prodani nevesti«.

napade ravnatelja Kamenarovića na ministra dr. Žerjava, prejšnjega bančnega ravnatelja Praprotnika in demokratsko stranko in z ozirom na nasprotstvo, ki je nastalo iz tega v prizadetih krogih v Jugoslaviji, ustreže dotičnim krogom in da najde njegov čin v Jugoslaviji v nekaterih krogih odobravanje. Pri tem pa sem reporterju samo objektivno pojasnil napade g. Kamenarovića, ne da bi njegovih trditev prikazal kakor dokazana ali verjetna dejstva. Nisem mogel odreči naprošenega pojasnila, ker mi je bilo na tem ležeče, da se položaj na korist slovanskega zavoda v Trstu čim prej pojasni. —Dr. Edvard Slavik.«

K tej izjavi pristavlja »Slov. Narod« komentar, s katerim popolnoma soglašamo:

»G. dr. Slaviku se za to objektivno pojasnilo zahvaljujemo, zlasti ker je z njim za nas vsa zadeva Jadranske banke Trst povsem pojasnjena. Povdarjati pa moramo še enkrat na ves glas, da so se v tej aferi italijanski listi vedli veliko lepše nego nekateri jugoslovenski listi, katerim bi ne smelo biti bogvekako neljubo, če si kak jugoslovenski zavod v Italiji na en ali drugi način izposluje od države, ki ga sicer na vse načine preganja, kako majhno ugodnost. Moramo pa tudi ugotoviti, da v ti aferi niti en italijanski list bodisi v Trstu bodisi v Italiji ni pisal o tiralici zoper ravnatelja Kamenarovića in da o kaki tiralici končno ne more biti govora, ker se še dandanes nahaja vsa zadeva na državnemu pravdništvu v Trstu v stanju poizvedbe.«

Politične vesti.

Stališče radikalov in demokratov napram reškemu konsorciju.

Vprašanje reškega konsorcija postaja naša, trenutno najvažnejša, zunanjepolitična zadeva. Članki, ki jih je o tem priobčila zagrebška »Slobodna Tribuna« in katere smo tudi mi posneli, so vzbudili v beogradskih političnih krogih občo pozornost. Začenja se uvidevati, da bi bilo veliko zlo za našo državo, ako bi se v tem vprašanju pokorili zahtevam italijanske vlade, ki deluje predvsem na to, da uniči trgovsko bodočnost Reke ter da onemogoči našo zunanjo trgovino preko tega pristanišča in jo postavi pod svojo kontrolo. Danes priobčuje isti list razgovor svojega beograjskega dopisnika z zelo vplivno osebo, ki je v najtesnejših zvezah z ministrskim predsednikom Pašićem. Ta oseba je izjavila, da je Pašić proti konsorcijalni ureditvi reškega vprašanja. Pašić smatra, da je Reka naše življensko gospodarsko-politično vprašanje. V tem oziru kategorično odklanja vsako obliko konsorcija z Italijo in Reko. Pašić zagovarja prejkoslej absolutno svobodno in samostojno reško državo, kakor je zajamčena v rapallski pogodbi. S tako državo je pripravljen, zaključiti redne trgovinske pogodbe s predpostavko, da ne dovoli nobeni drugi državi posebnih ekonomskih ugodnosti. Kako bomo uredili trgovinske odnošaje z Reko, je naša stvar. V tem oziru se postavlja na branik dobro pojmovanih interesov lastne domovine in se ne ozira na interese Italije. Vendar s tem Pašićevim stališčem še ni odločeno zadržanje naše novo sestavljene reške delegacije, v kateri se nahajajo tudi člani demokrati. Ti so s svojimi »izvedeniškimi« poročili v stanu, vplivati na odločbe beograjske vlade v povsem drugem pravcu. Naloga javnega tiska je, da vpliva na našo reško delegacijo in da ona odkrito izjavi, ali je proti konsorciju. Minister zunanjih zadev, g. Ninčić želi samo, da se reško vprašanje, kakor tudi vsa ostala viseča zunanjepolitična vprašanja rešijo čimprej. Vsled tega ni izključeno, da minister Ninčić pristane tudi na konsorcij, ako bodo to zahtevali višji državni interesi. Znano pa je stališče Rečanov, ki hočejo popolno ekonomsko in politično samostojnost ter lastno gospodartvo z imetkom reškega pristanišča in mesta. Oni uvidevajo, da pomeni konsorcij z Italijo večno šikaniranje od strani Italije in končno ekonomsko smrt reškega mesta. Ako primerjamo radikalno in demokratsko časopisje, vidimo, da prvo dosledno odklanja konsorcij z Italijo, ker bi ta nasprotoval tudi srbskemu delu naše trgovine, medtem ko demokratski tisk molče zagovarja konsorcijalno rešitev reškega vprašanja, da ne bi izpodkopaval namer svojih pristašev.

Dnevne vesti.

— *Iz diplomatične službe.* Z ozirom na vest »Slov. Naroda« o predstoječem imenovanju dr. Otokar Rybaža za višjega svetnika v zunanjem ministrstvu, konštatiramo predvsem, da tako mesto v tem ministrstvu sploh ne obstoja. Po naših informacijah želi vlada res pridobiti dr. Rybaža za stalno sodelovanje v oddelku za izvrševanje mednarodnih pogodb. Vprašanje pa, v kaki obliki bi se to omogočilo, menda še ni rešeno.

— *Dr. Šusteršič se vrača.* Od večih strani nam poročajo, da se koncem avgusta vrne dr. Šusteršič v Ljubljano. O bodočem delovanju dr. Šusteršiča se mnogo ugiba. — Bomo videli.

— *Minister Pucelj v avdijenci pri kralju.* V torek pop. ob 6. uri je Nj. Vel. kralj sprejel ministra Puclja v avdijenci. Nj. Vel. je s posebnim zanimanjem sledilo izvajanjem ministra Puclja in laskavo pripomnil, da je min. Pucelj v vprašanju zveze Slovenije z morjem jako srečno uspel. Izza bivanja v Sloveniji se je prepričal, da slovenska zemlja sicer ni najbolj plodovita, toda pridno kmetsko ljudstvo ustvarja iz nje naravnost čudeže.

— *Delegat ministrstva prosvete se udeleži sok. zleta.* Ker je minister prosvete Svetozar Pribičević zadržan, ga bo nadomeščal na sok. zletu njegov delegat Miroslav Vojinović, referent za gimnastiko pri prosvetnem ministrstvu.

— *Zdravstveni odsek razpisuje* dve mesti upravnih praktikantov v splošni bolnici v Mariboru oziroma pri obči javni bolnici v Murski Soboti. Interesentje se opozarjajo na razpis v Ur. listu.

— *Napad na Burgenland špekulacija zbiralcev znamk.* Nedavno so madžarske tolpe napravile ponesrečen vpad v avstrijski Burgenland. Sodne preiskave so dognale da so napad finansirali zbiralci pisemskih znamk. Napad je zasnoval madžarski poslanec Hir, ki je v ta namen izdal em in pol milijona kron s pogojem, da izda okupacijska oblast nove znamke. To se je tudi zgodilo. Okupacija je sicer trajala prav kratek čas, vendar so bile izdane nove znamke, katerih prvo izdajo so pokupili zbiralci za par milijonov.

— *Nova vas.* Na veleposestvu grofa Palaviccinija v Banatu se je ustanovila nova vas, ki ima ime »Stajićevo« po župniku Stajiću iz Elemirja, kateremu gre glavna zasluga za novo naselbino. Vas je naseljena po naših dobrovoljcih, kolonistih in revnem prebivalstvu iz Srpskega Elimirja. Ob ustanovitvi je štela vas 220 rodbin z 1070 osebami.

— *Jugoslavija zasede Solun.* Grški časopisi poročajo z vso resnobo, da bi za slučaj, da Grki zasedejo Carigrad, Jugoslavija okupirala Solun z okolico ter bi se na ta način naši državi omogočila pomorska trgovina. Brezdvomno je to raco izpustila antanta, da bi splašila Grke pred poželenjem po Carigradu.

— *Mlinsko kolo je zmečkalo* v Hrastju pri Gor. Radgoni mlinarja Valentina Divjaka.

— *Jugoslovani na ameriških univerzah.* V pretečenem šolskem letu je bilo vpisanih na ameriških univerzah 44 Jugoslovanov in sicer 24 iz Srbije, 18 iz Slovenije in 2 iz Hrvatske.

— *Najbogatejše mesto Jugoslavije* je Subotica, ki ima posestev za 32 milijard in hiš za 20 milijard kron. Vkljub tolikemu bogastvu pa nima mesto ne vodovoda ne kanalizacije.

— *Volk.* V gorovju nad Dolenjo vasjo pri Ribnici je uradnik Zadružne gospodarske banke g. Fr. Nosan ustrelil 37 kilogramov težkega volka.

— *Etbin Kristan se vrne v Ameriko?* Poslanec Etbin Kristan namerava odložiti mandat in se zopet izseliti v Ameriko.

— *Čudni nazori.* V Vodicah je zapovedal župnik šolskim otrokom, da se morajo udeležiti procesije v orlovski organizaciji, ne pa pod vodstvom učiteljstva. Ker so bili vsled take nepokorščine in nediscipline starši kaznovani, se hočejo iti pritožit pred samega kralja.

— *Novi zakoni.* Zadnji Uradni list (št. 83) objavlja zakon o organizaciji in ureditvi državnih vzornih poljedelskih posestev in zakon o zaščiti dece in mladine.

— *Kje pogrešajo gluhonemega dečka?* Dne 3. t. m. se je pripeljal v Ljubljano z železnico iz Zid. mosta kakih 15 let stari deček, ki je baje gluhonem. Deček je bil brez sredstev in brez legitimacije. Isti je šibke postave, podolgastega obraza, kostanjevih las, zelo nizkega čela, topega nosu in rujavih oči. Oblečen je v belo platneno obleko.

— *Neznanega utopljenca* so potegnili dne 8. t. m. pri deželni bolnici iz Ljubljanice. Neznanec je približno 60 let star, srednje močne postave, okroglega, širokega obraza, sivih las in brk. Najbrž je bil kak beračˇ.

— *Nemška vrvarna* H. Heller v Mariboru je prešla v slovenske roke. Prevzela jo je znana vrvarna Ivan N. Adamič, Ljubljana. Opozarjamo na današnji oglas tvrdke.

— *Prireditve ob priliki vsesokolskega zleta.* Danes dne 10. t. m. se vrši na čast mednarodnim tekmovalcem koncert vojaške godbe na vrtu hotela Tivoli. Naj bi se občinstvo tega koncerta udeležilo v velikem številu.

— *Srbski kmetje v Mariboru.* V petek prispe v Maribor okrog 100 srbskih kmetov in med temi tudi 40 akademikov gospodarske stroke. Ogledali si bodo obrtno razstavo, vrtnarstvo, industrijo, tovarne v Rušah in elektrarno na Falu.

— *Slovenec — odvetnik v Ameriki.* V ameriški državi Ohio je bil koncem julija t. l. zaprisežen g. Alojzij Žužek, rojen v Gornjih Retjah pri Velikih Laščah. Svojo advokatsko pisarno je odprl v Clevelandu, Williamson Bldg št. 619.

— *Nesreča na cesti.* Ko je posestnikov sin Franc Beljan iz Kočevja peljal služkinjo na kolodvor, so se mu splašili konji in Beljan je padel pred kolo, ki mu je šlo čez prsa. Težko poškodovanega so oddali v bolnico.

— *Vlom v stanovanje.* V stanovanje vpokojenega deželnosodnega svetnika Avgusta Modrinjaka v Dolnji Lendavi so vlomili tatovi ter mu pokradli več dragocenih predmetov, kakor daljnogled, zlato uro, verižico, usnjato listnico, dozo za cigarete in več drugih podrobnosti. Škoda ukradenih stvari se ceni na 20.000 kron. O tatovih ni sledu.

Ljubljana.

= *Prihod alžirskih telovadcev v Ljubljano.* Z včerajšnjim predpoldanskim osebnim vlakom so prispeli v Ljubljano alžirski telovadci, člani »l Avant-Garde Franco-Arabe« iz Alžira. Vseh dospelih telovadcev je dvanajst in vodi jih Omar ben Mahmoud profesor telovadbe, ravnatelj več telovadnih društev in vojaške pripravnice itd. Alžirski telovadci so potovali nepretrgoma šest dni in so dospeli v Ljubljano popolnoma izmučeni. Na kolodvoru jih je pričakovala deputacija Sokolov pod vodstvom staroste br. dr. Ravniharja in podstaroste br. Gangla ter vojaških zastopnikov. Oficijelnih pozdravov ni bilo, ker so si gostje želeli takojšnjega počitka. Z avtom so se takoj po prihodu odpeljali v invalidnico, kjer jim je odkazano stanovanje. Gostje iz daljnega Alžira naj bodo bratsko pozdravljeni! Zdravo!

= *Tuzlanski skauti na Sokolskem zletu.* Včeraj dopoldne je prispela četa skautov iz Tuzle (Bosna), ki je mesec dni bivala v Makarski. Četo, ki šteje 38 skautov, med njimi precej Sokolov, vodita starosta skautov prof. Dragutin Perc in vodja skautov maturant Konstantin Gavrić. Četa ima seboj vse poljske priprave tako n. pr. lastne šotore, postelje, kuhinjo, lekarno itd. Zanimiv je pogled na to četo, ki obstoja iz mladih idealnih ljudi, ki posvetijo vse šolske počitnice materi naravi. Četa se je nastanila na Kozlerjevem vrtu, kjer bo razpela svoje šotore in počakala slavnostnih sokolskih dni. Naše mlade skaute-Sokole pozdravljamo.

= *Tedenski zdravstveni izkaz.* V dobi od 30. julija do 5. avgusta se je rodilo v Ljubljani 35 otrok, (21 dečkov, 14 deklic) med temi 3 mrtvorojeni. Umrlo je v istem času 17 oseb (11 moških, 6 žensk) med temi 9 tujcev. Smrtni vzroki so bili: 1 jetika, 1 pljučnica, 1 srčna hiba, 1 rak, 3 slučajne smrtne poškodbe, 10 drugih naravnih smrtnih vzrokov. Izmed nalezljivih bolezni so bili naznanjeni 3 slučaji griže in 1 slučaj škrlatice.

= *Julij Betetto v Ljubljani.* Naš dični operni pevec Julij Betetto se mudi že nekaj dni v Ljubljani. Od tu bo odšel v Solnograd, kjer bo sodeloval pri Mozartovih slavnostih. Slavni pevec nastopi v letošnji sezoni na naši operi, kar konstatujemo z največjim veseljem in mu že sedaj kličemo: »Pozdravljeni Nazdar!«

= *Moka za kruh* kg po 22 K se dobi pri mestni aprovizaciji na Poljanski cesti štev. 15.

= *Francoski konzulat v Ljubljani* ima svojo pisarno na Krekovem trgu št. 10 (prilitičje). Pisarna je odprta vsaki dan od 9. do 12. ure razen ob nedeljah in praznikih.

= *Britje zastonj!* Ker smo stopili vsled žalostnih razmer v stavko, smo odprli sledeče prisilne brivnice: Delavski Dom, Vidovdanska cesta 1. in gostilna pri »Panju«, Valvazorjev trg. Prostovoljni prispevki se seveda sprejemajo. Društvo brivskih in vlasuljarskih pomočnikov za Slovenijo v Ljubljani.

= *Sami štrajkl.* V Ljubljani so stopili v štrajk brivski pomočniki. Mojstri odklanjajo zvišanje mezd.

= *Utonil je* pri kopanju dne 8. t. m. na Pasjem brodu 25 letni delavec Maks Šnabl, doma iz Kamnika. Truplo so šele včeraj potegnili iz vode.

= *Smrtna nesreča v spanju.* V ponedeljek zvečer je na Poljanskem nasipu tik Ljubljanice zaspal neki Hudeček. Med spanjem se je preobrnil, padel v Ljubljanico in utonil.

= *Gostilno na Strelišču pod Rožnikom* je prevzel koroški Slovenec g. Heršc, ki je tudi kupil Majerjevo vilo istotam.

Maribor.

Sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 4. avgusta 1922 se je prignalo 162 svinj in 1 koza. Cene so bile sledeče: prasci 5 do 6 tednov stari K 450 — 650, prasci 7 do 9 tednov stari K 750 — 1200, prašički 3 do 4 mesece 1600 — 1800 K, prašički 4 do 6 mesecev stari 2800— 3000 K, prašički 8 do 10 mesecev 3600 — 3800 K, svinje 1 in pol seta 4500 do 5300 K, koze 600 do 600 kron za komad.

Uradniško vprašanje. Zanimivo zborovanje bo v četrtek zvečer ob 9. uri v Goestzovi dvorani. Pridobitni sloji se hočejo pridružiti borbi našega uradništva. Zborovanje sklicuje Trgovski gremij, Slov. trg. društvo, Slov. obrt. društvo in Društvo industrijalcev.

Vreme je pri nas nagajivo. Pripravlja se celi dan za dež, že začne rositi, pa pride burja in vse razžene. To se zgodi vsak dan. Zemlja pa je suha in je potrebna dežja. Vrtni nasadi so itak skoraj vsi že suhi, pa tudi polja, posebno višje ležeča so suha da je groza.

Službenega jezika ni treba znati, glavno je, da je dober uradnik. To krilatico je izustil železničar in občinski starešina Bahum. Kam zavede človeka slepota, nevednost in strankina strast! Po njegovi želji in misli g. župana bi bili tedaj na magistratu nasavljeni lahko sami Nemci, prijatelji g. Bahuma in našega župana. — Hvala Bogu, da je dovolj pametnih in razsodnih ljudi, ki purirajo takim budalostim.

Mestno dravsko kopališče v Mariboru je popolnoma nezadostno, ne odgovarja ne potrebi, ne času. Namesto, da bi enkrat za vselej napravili nekaj modernega, zadostnega, praktičnega — flikajo vsako leto malo po malem, kakor kmet na deželi svoje hlève, brez načrta, brez smisla. Tu in sploh povsod se vidi, na kakšnem nivo je naše mestno zastopstvo: brez modernega, trgovskega razmaha. Ko so se prepričali, da se to dravsko kopališče rentira, bi bilo pametno napraviti takoj veliko moderno kopališče, ki bi bilo v čast, kras in dobrobit mestu, meščanstvo pa bi imelo lepo komodno kopališče doma.

Gospodu uredniku »Jutra« samo kratek odgovor od nižjega državnega uslužbenca, na njegov izraz v »Jutru« z dne 5. avgusta 1922 pod »Zločinska eksploatacija beče«. Dobro nam je znano, da nam gospode demokratje izboljšujejo naše revne plače vsakokrat, kadar se draginja dvigne za 100 odstotkov še le po preteku par mesecev za 5 odstotkov in tako gre dalje. Vemo tudi kdo nam je maksimiral naše družinske doklade Znano nam je, kdo zavlačuje službeno pragmatiko. Res bodo gospodje demokrati enkrat pa novem letu uredili naše plače, da bomo dobivali mesečno mogoče do 100 Din na mesec več kakor sedaj ako se bo draginja za 400 do 500 odstotkov—

Na čast Sokolstvu se vrši, v soboto 12. avgusta v Narodnem domu pozdravni večer »Bratstva«, v nedeljo, dne 13. avgusta dopoldne ob 10.30 slavnostna akademija s prologom, petjem opernih in koncertnih pevk gg. Lovšetove in Thiery-Kavčnikove ter kvarteta dr. Kozine. V nedeljo dopoldne ob 10.30 se vrši v dvorani Filharmonije matineja, na kateri nastopi pianistinja. g. Dana Kobler-Golijeva, večino vzporeda pa izpolni petje vokalnega kvarteta »Primorje«. Vzpored je skrbno izbran, obsega najlepše umetne in narodne pesmi. Zvečer ob 20. uri bo v opernem gledališču plesni in koncertni večer, na katerem sodeluje izvrstna umetniška plesalka gdč. Marja Ježkova iz Prage, kjer je nastopala v »Mozarteumu« in si pridobila vseskozi laskave kritike praških listov. Koncertni del večera absolvira koncertna pevka gdč. Ljubica Stiligojeva, ki si je s svojim petjem na koncertni turneji Glasbene Matice po Jugoslaviji zaslužila izredno zahvalo vseh listov, zlasti beograjskih. Solistovske koncerte je bilo treba zaradi ogromnih stroškov za zlet omejiti, zato pa so oba vokalna kvarteta in vsi naši pevski zbori radevolje obljubili sodelovanje.

V soboto 12. t. m. zvečer koncertira v Filharmoniji pevsko društvo »Slavec«, v nedeljo kvartet dr. Kozine, v ponedeljek pevski zbor »Zveze jug. železničarjev. V Unionu priredi v nedeljo zvečer koncert jugoslovanskih narodnih pesmi pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«, v ponedeljek pa koncertira pravtam pevski zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani z vzporedom najlepših modernih in narodnih pesmi slovenskih in jugoslovanskih.

Vse naše pevske zbore pa čaka v zletnih dneh težka naloga. V nedeljo dopoldne ob pol 11. uri poje sokolski zbor na grobu dr. Oražma. V ponedeljek, dne 14. t. m. zvečer pojo ljubljanska društva pri slavnostni serenadi ideji Sokolstva na ljubljanskem gradu. Začetek naznanijo trije streli z grada. Na vseh prireditvenih prostorih (v dvoranah in na prostem) ustavijo reditelji vsako godbo in petje ter opozore občinstvo na mir. Po mestu morajo vozovi, avtomobili in pasanti ostati na mestu. Grad bo svečano razsvetljen. Nato zaigrajo fanfare (50 mož) himno »Bože pravde«, združeni pevski zbori (300 pevcev) zapojo veličastno Emil Adamičevo »Molitev« s spremljevanjem fanfar, dalje Hajdrihovo »Morje adrijansko« in »Hej Slovani«. Konec serenade naznanijo zopet trije topovski streli.

Dne 15. t. m. po povorki nastopijo združeni zbori (ljubljanskim se pridružijo še zunanja društva) na odru na Kongresnem trgu pred nunsko cerkvijo ter pojo E. Adamičevo pretresljivo »Čuj nas zemlja« kot molitev za neodrešene brate in prisego za njihovo osvoboditev iz tujčevega jarma. Zvečer bo ta skupni nastop združenih zborov na slavnostnem prostoru pod Tivoli.

Na vseh restavracijskih vrtovih se vrše vsaki večer koncerti raznih godb in zborov. Sodeluje dravska divizijska godba, godba »Zveze jug. žel.«, armijska (savska) godba iz Zagreba, »Sredočeška Filharmonija« iz Kladna itd. itd.

V slučaju slabega vremena se vrše ti koncerti v notranjih prostorih.

Glavne zabave so seveda na slavnostnem prostoru pod Tivoli. Občinstvo vabimo, da goste opozori na gledališčne in koncertne prireditve in da se jih samo tudi udeleži.

Predprodaja vstopnic za operne in dramske predstave, katere priredi Narodno gledališče, bo vsaki dan pri gledališčni blagajni.

Vstopnice za vse druge prireditve (koncerte, akademijo, matineje, plesni večer itd.) bodo od začetka dalje naprodaj v Narodnem domu.

Za vsaki zletni dan posebej izidejo plakati, na katerih bodo razvidni vzporedi, čas in kraj prireditve.

Amatijeve gosli.

(Nadaljevanje.)

Bilo je drugi dan opoldne, ko je v Valentinovi penziji pozvonil telefon. Lastnica sama je nastavila slušalo.

»Rad bi vedel, kako se ima gospod Karst?«

»Kako se ima gospod Karst? Slabo, Mr. Jenkins. Ves potrt je; predse gleda in nič ne govori. Od snoči se ni genil iz hiše.«

»To ni mogoče. Motite se, gospa Valentinova.«

»Jaz da se motim?... Odkod ta misel?«

»I nu... pred dvema urama sem videl gospoda Karsta čilega in zdravega in dobre volje na Tauentzienovi cesti... Škoda le, da sem se peljal z avtomobilom in ga nisem mogel nagovoriti.«

»Gospoda Karsta... pred dvema urama... na Tauentzienovi cesti? To je morala biti zamena. Povem vam, da se ni genil iz hiše!«

»Nu... videli bomo... čez deset minut sem pri vas.«

»Povedala bom gospodu Karstu, da naj se vas nadeja čez deset minut.«

Služkinja je spoštljivo pozdravila detektiva. »Izvolite stopiti v salon, Mr. Jenkins. Gospod Karst pride takoj.« To rekši je smuknila skozi vrata.

Joe Jenkins se je pazno ogledal po velikem, solnčnem salonu. Visoki in široki zastori s finim, okusno preprostim vzorcem so se spuščali prav na parket. Ogromna perzijska preproga je pokrivala malone vsa tla. Z visokih stojal, ki so stala po kotih, so sijale japonske, avstralske in ameriške pokrajine — gotovo darila gostov, ki so na svojih pestrih blodnjah križemsvet oddihavali v tem mirnem domu; njih živa mnogoličnost je dajala prostoru nekam mednaroden obraz.

Vrata so se počasi odprla. Holger Karst je stopil v salon. Detektiv mu je pogledal naproti; kar ustrašil se ga je. Mladi, živahni umetnik se je bil čez noč izpremenil v upadlega, plahega človeka, ki je topo strmel predse in se je zdrznil, ako je slišal le najneznatnejši šum. Joe Jenkins je baš otvoril usta, da bi mu privoščil besedico tolažbe, ko so se vrata drugič odprla. Sloka mlada dama je naglo stopila v salon; ko pa je zagledala gospoda, je zmedeno obstala pri vratih. »Oprostite,« se je obrnila k Holgerju Karstu, »samo neko knjigo sem si hotela vzeti.«

To rekši se je z urnimi, neslišnimi koraki obrnila h knjižni omari ter jela brskati po policah. Rahel vonj po »Peau d'Espagne« je napolnil sobo. Gospodična je prenehala in si zamišljeno položila roko na čelo. »Knjižnica je urejena po imenih pisateljev,« je dejala s takšnim glasom, kakor bi se hotela opravičiti. »Rada bi našla knjigo ‚Beli slon'. Pisatelj je Američan. Ali mi veste povedati, kako mu je ime?«

»Mark Twain,« je odgovoril Joe Jenkins namestu virtuoza.

Gospodična je smehljaje uprla svoje temnovišnjeve oči v neznanca in sklonila glavo v znak zahvale. »Kakor vidim in slišim, ste menda rojak tega slovečega humorista?...«

»Res da!« se je odzval detektiv, takisto z nasmeškom.

»Dovolite,« ga je tiho prekinil Karst. »Mr. Joe Jenkins — gospodična Helena Jungmannova, medicinka.« Mlada dama je s prostodušno kretnjo podala Američanu roko. »Veseli me spoznati tako slavnega moža, Mr. Jenkins,« je dejala, krepko stresaje njegovo desnico. »Gotovo ste prišli pomagat gospodu Karstu, da najde spet svoj ukradeni zaklad. S tem storite res dobro delo, zakaj gospoda Karsta se loteva že prav nevarna melanholija.« In naredna lučka

dvignila. Drugače seveda ne. Sedaj še ni časa. Nižji državni uslužbenec je pač pes. Človek je še le, kadar postane minister. Gospodje demokrati! Vi si mislite, da bodete z bičem v roki nas primorali, da bomo vršili službo vestno in natančno. Ne, nasprotno! S tem si jemljete ugled sami in mi imamo čimdalje manj zaupanja v Vas. Službo vršimo zares še, ali odkrito Vam povemo, malomarno in brez vsakega veselja. Ako pa nam ne izboljšate plač draginji primerno, bomo začeli delovati za lastni žep, saj nas silite v to in zato odgovarjajte potem Vi sami. Pri bodočih volitvah vemo, komu bomo dali naše glasove.

Požarna bramba Radvanje je imela v nedeljo veselico na katero so vozili avtomobili s slovenskim in nemškim napisom. Vse prav! Ampak požarna bramba naj si zapomni, da Radvanje je edino pravilno ime in da se absolutno ne sme dalje pačiti to lepo staroslovensko ime v nemčursko spakedrano »Rotwein«. Tu se zopet vidi, da so požarne brambe v okolici Maribora samo ponemčevalna društva.

Celje.

Precejšnja vročina je zavladala zopet minule dni pri nas. V Ljubljani je bila v nedeljo nevihta z dežjem, dočim je bil pri nas najlepši dan. Izdatnega dežja bi nujno potrebovali. Ob teh vročih dneh je škropljenje naših ulic pod ničlo. Ulice so redkokdaj škropijo. Če potegne veter, je mesto v neznosnem prahu. Na to bi se naj jemalo bolj ozir, ker gotovo spada tudi v poglavje o »higijeni«. Razmišljajte o tem na magistratu.

»Hotel »pri Pošti« se te dni renovira in bo gotovo v kras lepega prostora pri pošti in kolodvoru.

Velike množine sadja donašajo na celjski trg okoliški kmetovalci. Dobe se razne vrste hrušk, sliv, breskve, marelice, jabolka itd. Vkljub veliki množini sadja na trgu pa so cene previsoke.

Mesa je na celjskem trgu zadnji čas dovolj na razpolago. Meso je tudi boljše kakovosti, kakor doslej. — Cena masti se je v Celju dvignila že na 148 kron pri kilogramu. Revnejši sloji si masti ne morejo več kupovati in so prisiljeni jesti nezabeljena jedila. V splošnem gre sodba, da vladajo slabši časi, kakor v najstrašnejšem času vojne. Blaga je bilo takrat malo, pa človek si je lahko kupil vsaj tisto, kar mu je po predpisih pripadalo. Danes pa so polne trgovine in zaloge, ljudstvo pa strada vsled neznosne draginje. Hudim časom gremo nasproti, če se ob 12. uri ne streznijo mogočniki, ki krmarijo našo državo.

V prijaznem gorskem vzletišču Svetini nad Celjem dobe nove zvonove, kateri bodo potegnjeni v zvonik v nedeljo dne 13. avgusta.

Pokrajina.

Iz Semiča nam poročajo: Da smo imeli lansko leto dobro vinsko letino, je bilo že večkrat čitati v časnikih. A kakor vse kaže, bo tudi letošnjo jesen pri nas obilo vina in semiška kapljica tudi glede kakovosti prvovrstna. Samo to nas skrbi, kam ga bomo spravili, ko imamo še polne sode po zidanicah. Cene vinu so nekoliko padle (18 do 28 K za liter), a bi bile še bolj, če bi bila kmetu trda za denar. A naš kmet ima danes denarja kakor smeti. Kaj šele, če bi bil prodal vso vinsko zalogo. Potem bi res ne vedel, kam bi z denarjem. Vsekako bomo morali doli z vinskimi cenami, ako bomo hoteli privabiti k nam vinske trgovce in gostilničarje.

Iz okraja Šmarje pri Jelšah. Pokrajinska monopolska direkcija se tem potom naproša, naj ukrene vse potrebno, da bo v našem okraju zadostna množina tobaka. Kamor pridem, je povsod zadosti tobaka, edino v našem okraju primanjkuje vedno vseh vrst. Kje leži krivda, mi ni znano. Trafikanti se izgovarjajo, da ga gl. založnik v Šmarju nima. Ta pa pravi, da ga iz Ljubljne ne dobi. Ako ga dobijo vsi drugi založniki, zakaj bi ga ta ne dobil. — Kadilec.

Hrastnik. Rudarji pozor! Naznanjamo tem potom, da so se včeraj prostovoljno vpisali pri podružnici Zveze rud. delavcev Hrastnik razni trgovci, obrtniki in krčmarji katerh je 30 beri trideset po številu (iz Hrastnika in Dola) kot podporni člani podružnice za čas mezdnega gibanja rudarjev. Upisali so podružnici lepe vsote v svrho podpore in zasigurajo pomoč tako dolgo, da se reši rudarsko življensko vprašanje in zgine lakota iz revirjev. Mi Vam kličemo: Vsa čast trgovcem, obrtnikom in gostilničarjem v Hrastniku in Dolu, da ste priskočili v tem kritičnem času rudarjem na pomoč, ko nas hoče trboveljska družba izstradati. Naša zmaga bo Vaša zmaga! Prosimo in kličemo tudi po drugih revirjih trgovce, obrtnike in krčmarje, naj posnemajo iste pri nas in naj priskočijo v najkritičnejši uri gladnim rudarjem na pomoč. Naš boj je upravičen, mi hočemo kruha in ničesar drugega. To pravico nam daje narava, da se nam plača za naše delo toliko, da se vsaj nasitimo.

Sokolstvo.

Prihod Čehov Ljubljano. Čehi prispejo na vsesokol. zlet v petih posebnih vlakih v soboto, dne 12. t. m. Prvi vlak prispe v Ljubljano ob 8.45 zjutraj. Pozivljamo Sokolstvo Ljubljane in okolice, da se udeleži sprejema Čehov na kolodvoru (glavnem). Zbirališče Sokolov ob 8. zjutraj pred Narodnim domom, odkoder odkorakamo na kolodvor. Udeležite se sprejema polnoštevilno, dokažimo bratom Čehom, kako mil nam je njihov prihod v našo sredo.

Starešinstvo JSS.

Slavnostni prostor pod Tivolijem (bivše dirkališče) bo v zletnih dneh od 12. do 15. t. m. otvorjen ves dan. Vsak večer teh dni se vrše na tem prostoru koncerti, akademije, pevski nastopi itd. Za obisk se izdajajo dnevne vstopnice.

Sokolstvo in druge udeležnike opozarjamo, da se bodo na slavnostnem prostoru pod Tivolijem oddajala mrzla in gorka jedila ves dan. Za druga okrepčila je preskrbljeno.

Udeležnike prireditev na slavnostnem prostoru in ostalo občinstvo opozarjamo, da se bodo oddajali kozarci in steklenice proti nizki zastavnini v zato določenih paviljonih v uporabo. Zastavnina se ob vrnitvi posode vrne v polnem znesku. Zletni odbor je v očigled pomanjkanja vrčev za pivo naročil večje množine lončenih vrčkov, ki se bodo na slavnostnem prostoru prodajali po 5 Din komad.

Narodne noše na vsesokolskem zletu. Dne 15. avgusta je za vsesokolski zlet najvažnejši. Ta dan se zbero tdi vse narodne noše, da pokažejo, kako visoko ceni ves narod sokolsko delo in da s svojo lepoto in pestrostjo povečajo sijaj sokolskega zleta. Zato je Jugoslovanski Sokolski Savez odkazal narodnim nošam najbolj odlična mesta. Dolžnost naša pa je, da se vsi, ki imajo pravilno narodno nošo zbero v Ljubljani. Spored na narodno nošo je sledeči:

Dne 15. avgusta se zbero vse narodne noše do 8. ure zjutraj na slavnostnem prostoru (bivše dirkališče pri velesejmu). Vozovi pa ostanejo na potu med velesejmom in slavnostnim prostorom. Vse narodne noše se bodo tu delile v dve glavni skupini, od katerih odkoraka ena pred Narodni dom, druga pa na trg Sv. Jakoba. Pred Narodnim domom se postavi vsa skupina v polloku med Narodnim domom, Trubarjevim spomenikom in Bleiweisovo cesto, tako, da ima najlepši razgled na Aleksandrovo cesto, po kateri pride sprevod Sokolstva. Skupina pri Sv. Jakobu pa se postavi na trg tako, da ima razgled na Šentjakobski most. Tudi od tu bo imela skupina najlepši razgled na sprevod.

Ko bo sokolski srevod odkorakal mimo posamične skupine, odkoraka ta na Kongresni trg, kjer jim odkažejo reditelji prostor, ki bo zopet eden najugodnejših.

Po končanem sokolskem sprevodu je obed in se nato vse narodne noše zbero točno ob pol dveh popoldne zopet na slavnostnem prostoru, od koder odkorakajo na Kongresni trg. Od tam gre ob 2. uri popoldne sprevod narodnih noš samih skozi Wolfovo in Prešernovo ulico po Wilsonovi cesti in Linhartovi ulici na telovadišče, kjer je razhod. Na telovadišču jim je odkazana tribuna. Tudi je prostor prvovrsten.

Dne 15. avgusta zjutraj dobe vse narodne noše legitimacijo, ki jih opravičuje do prostega vstopa k vsem prireditvam in vstopu na tribuno (telovadišče) prosti vstopnini 5 Din. Pripominjamo, da mora tudi vsak Sokol tu plačati malo vstopnino, zato tudi narodne noše ne morejo biti za telovadbo oproščene vstopnine. Legitimacijo za polovično vožnjo pa dobe vsi pravočasno ali pri sokolskem društvu svojega kraja ali pa pri dotičnem aranžerju, ki jih je priglasil.

Še enkrat pozivljamo vse, ki imajo pravično narodno nošo, da se udeleže vsesokolskega zleta. Prijave naj se pošljejo do 6. t. m. na poznejše prijave se ne bo več oziralo.

Udeležnike v narodni noši iz Ljubljane in dežele opozarjamo, da je glavni dan za nastop narodnih noš 15. avgust. Udeležniki se zbirajo ta dan ob 8. zjutraj na slavnostnem prostoru pod Tivolijem (bivše dirkališče). Vhod iz Gosposvetske ceste in Lattermanovega drevoreda. Od tu jih odpeljejo reditelji na določena mesa. Po končanem Sokolskem sprevodu razhod. Ob pol 14. uri (pol dveh popoldne) zbirališče narodnih noš na Kongresnem trgu v »Zvezdi«, od koder odkorakajo v sprevodu peš in na vozovih na zletno telovadišče.

Narodne noše se zbero 15. t. m. pred 8. uro zjutraj na veseličnem prostoru v Tivoli. Gorenjci in Kamničani naj izstopijo v Šiški. Priporoča se, da prinesete s seboj hrano, ki jo lahko spravite na veseličnem prostoru. Ob 8. uri se razdele prireditvene legitimacije. Železniške pa se bodo odposlale pravočasno. Ob pol 9. odhod pred Narodni dom in Sv. Jakoba trg. Po sokolski povorki se podajo narodne noše nazaj na veseličnj prostor k obedu. Ob pol 2. popoldne se zopet zbero narodne noše: pešci, jezdeci in vozovi na Kongresnem trgu (pred nunsko cerkvijo). Od tod se prične pomikati sprevod narodnih noš, ki se poda na telovadišče. Spored povorke narodnih noš: jezdeci, pešci, vozovi. Pripominja se, da naj si poslane mu železniške legitimacije izpolni vsak za sebe. Vsaka zloraba je strogo zabranjena.

Veliko zanimanje za vsesokolski zlet v Ljubljani. Priprave za vsesokolski zlet v Ljubljani so vzbudile po celem svetu veliko zanimanje. Jugoslovenskemu Sokolskemu Savezu prihajajo dopisi v svrho informacij iz vseh delov sveta. Mnogo zastopnikov raznih narodov se udeleži vsesokolskega zleta, tako bomo pozdravili v prihodnjih dneh v naši sredini zastopnike Francozov, Angležev, Amerikancev, Belgijcev, Poljakov, Čehov, Rusov, Rumunov itd.

Mesto Varšava je poslalo JSS. prisrčen pozdrav, v katerem želi vsesokolskemu zletu najboljši uspeh.

Iz Kanade je dobil JSS. prisrčen pozdrav tamošnjih jugoslovenskih Sokolov, ki obžalujejo, da se ne morejo udeležiti zleta ter zaključujejo pismo z besedami: da-o Bog, da bi Srbi, Hrvati i Slovenci došli na pokon do uvidjenja, da tko neće brata za brata tudjina će za gospodara.

Prireditve o priliki vsesokolskega zleta. V četrtek dne 10. t. m. se vrši na čast mednarodnim tekmovalcem koncert vojaške godbe na vrtu hotela Tivoli. Pozivljamo občinstvo, da se udeleži tega koncerta v kar največjem številu.

Dne 11. avgusta je v opernem gledališču opera »Prodana nevesta«, v dramskem gledališču »Pohujšanje v dolini Šentflorjanski«.

V soboto, dne 12. avgusta koncert Sredočeške filharmonije iz Kladna v dvorani hotela »Union«, začetek ob 8. uri.

Isti večer se vrše še sledeče prireditve:

Ob 20. uri pozdravni večer mednarodnim tekmovalcem na vrtu restavracije »Zvezda«.

Ob 20. uri v dvorani filharmonije koncert pevskega društva »Slavec«.

Ob 20. uri v dvorani Narodnega doma akademija »Bratstva« na čast češkemu Sokolstvu.

Ob 20. uri na slavnostnem prostoru v Tivoliju (telovadišče ljubljanskega Sokola) koncert godbe Zveze jugoslovenskih železničarjev.

Ob 20. uri koncert orkestra Sokolskega društva I. na trgu na Taboru.

Ob 20. uri koncert vojaške godbe v hotelu Tivoli.

Ob 20. uri v opernem gledališču »Boris Godunov«, v dramskem gledališču »Golgota«.

V nedeljo, dne 13. avgusta:

Ob ½ 11. uri matineja v opernem gledališču: slavnostni prolog, operna in koncertna pevka Pavla Lovšetova, koncertna pianistinja ga. Dana Golija-Koblerjeva, kvartet dr. Kozine.

Ob ½ 11. uri matineja v dvorani filharmoničnega društva: operna in koncertna pevka ga. Vilma de Thiery-Kavčnikova ,vokalni kvartet »Primorje«.

Ob 20. uri koncert »Ljubljanskega Zvona« v dvorani Union.

Ob 20. uri koncert kvarteta dr. Kozine v dvorani filharmonije.

Ob 20. uri telovadna akademija na slavnostnem prostoru v Tivoli.

Ob 20. uri v opernem gledališču koncertni in plesni večer umetniške plesalke Marije Ježkove iz Prage in koncertne pevke gdč. Ljubice Sfiligojeve.

Zletni odbor in vse odseke pozivljamo, da pridejo v četrtek, dne 10. t. m. ob 12. uri na slavnostni prostor pod Tivolijem v svrho filmiranja. Pridite točno! Udeležba v civilu.

Sokolsko društvo Ljubljana II. opozarja svoje članstvo, da se dobe zletni znaki samo še v četrtek, 10. avgusta od 18. do 20. ure v društveni sobi na realki. Vsi člani, ki še nimajo znaka, naj si ga torej nemudoma preskrbe.

Občinstvo opozarjamo, da ne jemlje v zletnih dneh dragocenih predmetov na razne prireditve, ker se med veliko množico ljudi vrinejo razni nepoklicani elementi. V interesu udeležnikov zleta je, da puste vse nepotrebne dragocene predmete doma.

Občinstvo prosimo, da ne postoja brez potrebe pri glavnih vhodih na telovadišča. Istotako prosimo, da skrbi občinstvo samo, da so vsi dohodi in odhodi prosti. One, ki se poslužujejo izvoščkov, prosimo, da plačajo izvoščke pred vožnjo, da ne postajajo izvoščki pred glavnim vhodom telovadišča.

Sport in turistika.

Hašk-Concordia—S. K. Primorje. V petek in soboto gostuje v Ljubljani proti S. K. Primorje komb. moštvo Hašk-Concordia. Gostje nastopijo v najmočnejši postavi, enaki naši B reprezentanci. V golu se bo nahajal Hiškovec Friedrich, ki je poleg Vrdjuke najboljši vratar Zagreba. Obrambo bosta vršila Dasonič in Zupančič. Poslednji igre na Dunaju pri Amateurjih na mestu znanega internacionalca Poponića. Celo srednjo vrsto je dala Concordia: Pažur II., Dubravčić, Paskvan. Dubravčića smatrajo za najboljšega centerhalfa Jugoslavije. V napadalni vrsti se nahaja iiškova petorica Sojat, Vinek, Grdenić, Zinaja, Kabu. Očitno gre zagrebškim klubom za tem, da predstavijo v Ljubljani povodom vsesokolskega zleta v Ljubljani tujcem in domačemu občinstvu najboljšo kvaliteto zagrebškega nogometa. S. K. Primorje bo imelo težko nalogo, kljub temu, da je v poslednjem času pridno treniralo. Upati pa je, da bo s pomočjo svoje ambicije in odločnostjo obdržalo igro odprto in napeto. Tekme se vrše povodom otvoritve novega športnega igrišča v Ljubljani, Dunajska cesta pri artiljerijski vojašnici. Pričetek nogometnih tekem oba dni ob 18. Predprodaja vstopnic v cvetlič. Bajt, Šelenburgova ulica.

Lahkoatletični meeting S. K. Primorja, ki se vrši 11. in 12. t. m. ob 15. uri, obeta uspeti nadvse pričakovanje dobro Zlasti so številne prijave hrvaških klubov, predvsem Haška, ki tekmuje z 18 najboljšimi atleti. Prihod so naznanili tudi atleti iz Avstrije in iz zasedenega ozemlja.

Gledališče in glasba.

Pevci pozor! Zadnja skupna pevska vaja vseh ljubljanskih zborov, ki so priglasili svoje sodelovanje v skupnih pevskih nastopih ob I. jugosl. vsesokolskem zletu se vrši *v petek, dne 11. avgusta t. l. točno ob osmih zvečer v dvorani Filharmonije na Kongresnem trgu skupno* s *fanfarami.* Arhivarji posameznih zborov naj prineso seboj notni materijal pesmi: Molitev, Čuj nas zemlja, Morje adrijansko, Slovenec, Srb, Hrvat in Bože pravde. — Naj prav nihče ne manjka! Koncertni odsek za I. jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani.

Izvenljubljanske pevske zbore, ki so priglasili svoje sodelovanje v skupnih pevskih nastopih ob priliki I. jugoslov. vsesokolskega zleta v Ljubljani prosimo, da nemudoma naznanijo podpisanemu odseku natančno število svojih članov, ki se udeleže zleta, da jim moremo poslati legitimacije za polovično vožnjo v Ljubljano in nazaj. Vsi sodelujoči zbori se morajo pri načelniku koncertnega odseka zglasiti dne 15. avgusta točno ob 8. uri zjutraj na dvorišču realke, Vegova ulica, kjer se vrši pevska vaja in kjer prejmo posamezni zbori za svoje člane pevske znake. Koncertni odsek za I. jugoslov. vsesokolski zlet v Ljubljani.

MALI OGLASI

PRODAJA:

2 HIŠI z gostilno in trgovino v Ljubljani. Poizve se: Alojzija Zupančič, Žabjak št. 7. 268

MALA HIŠA na Teznu, jako dobro ohranjena ob državni cesti, približno 400 m vrta s sadnim drevjem in trtami za ceno 80.000 Din. Zechner Ferdinand, Maribor Tomšičeva 35. 267

DVONADSTROPNO trgovsko hišo ob glavni cesti Maribora, na dvorišču hiša za delavnico za 30.000 Din. — Vicel, Maribor, Koroška cesta št. 39. 266

VEČ RAZNIH STVARI, pohištva, oblek itd. Naslov v upravi lista. 262

DOBROIDOČA špecerijska trgovina in z deželnimi pridelki v sredini mesta Maribor. Naslov v podružnici »Jugoslavije«, Maribor. 253

VILA OB KLOPINJSKEM JEZERU, 4 sobe, kuhinja, obširna veranda, poslopje za pralnico in pritikline posebej, ca 5000 m² sveta, deloma sadni vrt deloma naraven park, lastna obširna kabina na jezeru, divna lega, za 350.000 SHS kron. Ponudbe pod »Vila na Klopinju« na upravo lista. 230

KUPI:

1 VELO, z 2 ležiščima, od 60 mm do 70 mm debelo in 2 do 3 m dolgo. F. Debeljak, Gameljne. 264

SLUŽBE:

MLADI delavci in delavke se sprejmejo v kartonažno tovarno I. Bonač sin, Copova ulica 16. Od zunanjih pridejo v poštev le oni, ki se vozijo s kamniškim vlakom, ker prihajajo drugi prepozno. 261

SPREJMEM takoj 2 mizarska pomočnika. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. Franc Polak, mizar, Radeče pri Zidanem mostu. 250

IŠČE SE mizarski pomočnik za Beograd, popolnoma izurjen na mizarskih strojih. Pojasnila daje I. Vrhovec, Poljanska c. 50. 251

RAZNO:

MEBLOVANO SOBO s posebnim vhodom išče trgovec. Plača dobro. Ponudbe pod kuverto, poštni predal št. 112. 265

MEBLOVANA SOBA se odda za novoporočenca. — Naslov v upravi lista. 263

V NAJEM vzamem trgovino ali gostilno v prometnem kraju na deželi, eventuelno tudi kupim. Cenjene ponudbe pod »Avgust 22«. 258

VODSTVO kake pekarije želi prevzeti že večletni vodja te obrti. Naslov v upravi lista. 256

SKLADIŠČE v sredini mesta se išče za takoj. Ponudbe na upravništvo »Jugoslavije« pod »M. T. skladišče.« 247

Dr. FRAN VIRANT, asistent dermatolog splošne bolnice, specijalist za kožne in spolne bolezni, ordinira zopet redno od 2.—3. ure: Ljubljana, Miklošičeva c. 18/II. (na oglu Sodne ul. 248

POZOR! Zavarujte poljske pridelke proti toči, gozdove proti požarom. Zvišajte zavarovalnino proti požaru in nezgodam. Sklenite življenska zavarovanja z enkratnim plačilom. Pojasnila in naročitve prevzame »Jadranska zavarovalna družba«. Glavni zastop v Celju, Lava št. 22. 830

Urarske forniture,

Alat Junghans budilke, vsakovrstne stenske ure, nakit iz amerikanskega zlata razpošilja JAKOB PIRC, Zagreb, Ilica 63.

je zažarela v njenih očeh, ko je dodala: »Sama sreča, da je našel gospod Karst vzlic svoji potrtosti še toliko časa in dobre volje, da je dopoldne prešetal urico na Tauentzienovi cesti!«

»Jaz? . . .« je začudeno vprašal Karst. »Od snoči še nisem stopil iz hiše!«

»Glejte ga, glejte, hinavca,« se je zasmejal Joe Jenkins. »Videl sem ga na svoje lastne oči . . . Da, gospodična . . . saj vam lehko povem: niti sam ni bil — o ne! Izprehajal se je roko v roki z lepo, mlado, plavolaso damo. Z dozdevnim mirnodušjem se je Jenkins smeje obrnil k virtuozu; a hkrati je njegov bistri pogled bliskoma ošinil medicinko. Vsa kri do zadnje kaplje je bila izginila iž njenih lic in njene zrenice so široko in prazno strmele predse . . .

Ko sta se ustavila z detektivom na hodniku, je šepnil Karst ves razburjen: »Še nekaj se je zgodilo: slika — —« — »Vaša slika?«

»Da . . . moja slika . . snoči je izginila brez sledu.«

Jenkins je zrl nekaj hipov v tla; nato je podal glasbeniku desnico. »Idite naravnost v svojo sobo,« je rekel tiho. »In ne hodite nikamor, dokler se ne vrnem k vam. Nujen posel me kliče v mesto.« S temi besedami je izginil. —

Deset minut nato je Jenkins, ki je stal za plakatnim stebrom nasproti Valentinove penzije, tiho zažvižgal od zadovoljstva. Helena Jungmannova je bila pritekla iz hiše in poklicala avtomobil, ki je baš privozil mimo. Jenkins je vzel drugega, zaprtega, in je ukazal šoferju, naj vozi za njo.

Sledila sta ji skozi ves zapadni in osrednji del Berlina. Zdelo se je, kakor bi stremela brezkončna vrsta voz proti enemu, istemu cilju. Med zvonjenjem tramvaja, grmenjem mestne železnice po dolgemu mostu in trobentanjem avtomobilskih hup je medicinkin avto brne obkrožil Berolino in zavil nato v stransko ulico. Nazadnje se je ustavil pred veliko najemninsko hišo. Joe Jenkins je pritisnil na gumovo žogo in takisto velel ustaviti.

Helena Jungmannova je skočila z voza, vrgla oči po oknih poslopja in planila v vežo. Minuto še ni bilo tega, ko se je spet pojavila na ulici. V njeni hoji in vsem njenem hlastnem vedenju se je izražal mrzličen nemir; jadrno je sedla zopet v avtomobil in zdrevila dalje.

Hipec nato je stopil v hišo Joe Jenkins. Jedva občuten vonj po »Peau d' Espagne« je še polnil stopnjišče.

Detektiv se je ustavil v prvem nadstropju. Tudi tu je še vejal njen rahli vonj. Radovedno je krenil po stopnicah v drugo nadstropje.

Tudi tam je dehtelo po trpkosladkem parfumu . . . in — čudno! — celo močneje nego spodaj; gotovo je tu počivala. Detektiv se je obrnil k tretjim stopnicam: ne . . . tu je usehnil vonjavni val . . . Joe Jenkins je ostal na drugem mostovžu.

Tri vrata so držala na ta hodnik. Troje medenih zvonilnih gumbov se je lesketalo poleg mnogoštevilnih ploščic z imeni. Detektiv je slekel rokavico ter rahlo in oprezno potipal prvi gumb. Kovina pod njegovo roko je bila mrzla, nedotaknjena. Položil je desnico na drugi gumb — tudi ta je bil gladek in hladan. Prijel je za tretjega in pokimal. V tej drobni, rumeni krogli je čutil rahlo, jedva znatno gorkoto. Nedvomno je malo prej človeška roka potegnila za ta držaj. Jenkins je pozvonil: v prvo . . . zvonec je rezko zapel, a živa duša ni prišla odpirat. Potegnil je v drugo . . . in v tretje . . . očividno ni bilo nikogar doma.

Na malem, čednem porcelanastem ščitku je bilo zapisano:

»Gospa Ana Schmidtova«.

Sredi vrat je bila pripeta z dvema risalnima žrebljičkoma posetnica, na kateri je stalo ime:

»Ralph Walden
violinist«.

Tik ob vratih je visela majhna škrilijasta ploščica s kamenčkom; na nji je bilo začečkano:

»Prosim urad Centrum 23645!
Ralph.«

Joe Jenkins je potegnil iz žepa beležnico ter si zapisal številko. Nato je odhitel po stopnicah.

Z najbližje pošte je poklical ravnateljstvo telefonskega urada »Berlin Centrum« in je zvedel, da je 23645 številka »Uranije«, tvornice za gramofone.

Ravnatelj velike gramofonske tvornice je sprejel detektiva z vljudnim začudenjem. »Čemu naj se zahvalim za čast vašega poseta, Mr. Jenkins?«

Američan je obletel ravnateljevo postavo z očmi. »Ali morda poznate ime ‚Helena Jungmannova'?«

»Helena Jungmannova . . .?« je osuplo ponovil ravnatelj. »Da . . . to je čudno . . . pred dvema minutama sem slišal to ime prvič v svojem življenju, in že me vprašujejo, če ga poznam . . . Gospodična z imenom 'Helena Jungmannova' je bila pravkar v moji pisarni; lastnoročno sem ji odštel tisoč mark, ki so jo čakale pri meni.«

»Kdo je položil zanjo ta denar?«

»Sloveč virtuoz na gosli. Baš davi je igral pri nas v gramofon. Od nagrade smo po njegovi želji pridržali tisoč mark, z naročilom, da naj jih izplačamo gospodični Jungmannovi. On sam je takoj odpotoval.«

Detektiv je poletel z očmi po registratorskih policah in vprašal tiho:

»Kako je ime virtuozu?«

»O, to je slaven mož; ponosni smo, da smo ga pridobili. Ime mu je Holger Karst.« (Konec prihodnjič.)

Gospodarstvo

Ljubljanski velesemenj.

Dekorativna in reklamna dela.

Glede oprema prostorov naj si vsak razstavljalec že danes poišče dekoraterja, ker na koncu vsled preobilnega zaposlenja isti najbrže ne bodo zamogli sprejeti nobenega dela več. Pripominjamo, da ni upravičena prevzeti reklamna in dekoraterska dela za ljubljanski velesemenj samo tvrdka Milan Auman & Comp., Krško, kot je ona to že pomotoma objavila, marveč naj si vsak razstavljalec poišče sam tvrdko, za katero misli, da mu bo delo najokusneje izvršila. Priporočamo pa v lastnem interesu strank, da si opremijo prostore na sejmišču umetniško, ker s tem svojo firmo zelo reprezentirajo.

Telefonska naprava.

Vsi oni, ki želijo imeti v svojih razstavnih prostorih na razpolago telefon, prosimo, da to nemudoma javijo Uradu Ljubljanskega velesejma. Instalacija telefona stane 600 Din, najemnina za aparat pa se mora plačati enomesečno, ker se za manj časa aparat ne oddaja v najem. Ker vsi znaki kažejo, da bo promet na letošnjem velesejmu zelo živahen, priporočamo vsem interesentom, da se poslužijo tega prometnega sredstva, da jim bo poslovanje na ta način uspešneje in olajšano.

Legitimacije in vstopnice.

Permanentne legitimacije se bodo dobivale pri naših razprodajalcih (bankah) v vseh mestih Jugoslavije in pri naših generalnih zastopnikih v inozemstvu, kakor tudi v vseh uradih večjih inozemskih velesejmov za ceno 40 Din za komad. Posestnik legitimacije je opravičen do polovične vožnje na vseh železnicah in vseh razredih osebnih vlakov v Ljubljano in nazaj, permanenten prost vstop na sejmišče in na obisk historične razstave slovenskih mlik.

Dnevne vstopnice za ceno 10 Din se dobivajo pri dnevnih blagajnah na sejmišču in opravičujejo do enkratnega obiska vseh prostorov Ljubljanskega velesemnja in historične razstave.

Stanovanjski odsek preskrbi na zahtevo stanovanje v hotelu in privatno. Navesti je treba razločno napisano ime in koliko časa ostane dotičnik v Ljubljani.

Inseratne cene.

Vsak industrijalec, trgovec in obrtnik zamore na podlagi od velesejmske uprave pripravljenih mu prilik razviti moderno reklamo in propagando. Cene za posamezne insercije so sledeče:

Sejmski vestnik

cela stran	3.000 K
pol strani	1.500 K
tretjina strani	1.000 K
četrtina strani	800 K
osmina strani	500 K

na platnicah in inserati na posebno željo za 30 do 100% dražji.

Oficijelni katalog za leto 1922:

cela stran	2.000 K
pol strani	1.000 K
tretjina strani	680 K
četrtina strani	560 K
osmina strani	280 K

Inserati na platnicah, eventuelno na barvanem papirju in po posebnih željah z 30 do 100% poviškom.

Naročila za inserate sprejema urad Ljubljanskega velesemnja, tvrdka Aloma Company d. z o. z. Ljubljana in tvrdka Beseljak in drug, Ljubljana.

Cene prostorom za reklamne deske pritrjene na sejmski ograji in paviljonih Ljubljanskega velesemnja glasom posebnega cenika.

Akvirirajo sejmski akviziterji z blokom urada Ljubljanskega velesemnja, kateri obiščejo stranke osebno. V slučaju, da kakega interesenta izpuste, blagovoli naj isti to nemudoma javiti na dopisnici Ljubljanskemu velesemnju, da pošlje takoj enega svojih akviziterjev.

Cene prostorom za lepake nalepljeni na lepačnih deskah na sejmišču:

Za običajni format reklamnega plakata 63 × 95 cm za dobo velesemnja 120 K.

Reklamni plakati nalepljeni na karton in viseči v istem formatu 63 × 95 120 K za eden rekamni plakat.

Uspjeh prvog zagrebačkog sajma uzoraka.

Nakon što je bio prikupljen potrebiti materijal moguće je podati jednu sliku o uspjehu I. našeg sajma, pa se može reći, da je taj uspjeh u svakome pogledu povoljan i pruža dobar izgled u budućnost.

Uprava Zagrebačkog Zbora podnijela je svakome izlagaču odgovarajuće formulare, na koje je velika većina njih potanko odgovorila. Općenito su izlagači uspjehom zadovoljni. Većina njih traži mjesto veće za buduće sajmove. Kako su naše industrije velikim djelom mlada poduzeća, veliki sajam imao je za njih dvostruku vrijednost i svrhu: 1. da steku poznanstva i trgovačke veze, a 2. da dobiju narudžbe za dobavu robe. Kako je sajam posjetilo na stotine hijada poslovnoga svijeta i ostaloga, to je ona prva svrha uspjela preko svakog očekivanja, i ne bi nikakva druga reklama u onako kratko vrijeme i s relativno malim troškom mogla to da postigne. Kod naznake visine zaključaka mnogi su se izlagači bojali, da im se u slučaju, ako naznače brojeve, ne bi pravilo poteškoća sa strane poreznih vlasti, premda dotični podatci služe samo u svrhu uprave Zbora, te nitko drugi ne može dobiti vid u iste. Na temelju tih podataka može se ukupna svota zaključaka, koji su bili obavljeni na velikome sajmu, označiti sa preko jednom milijardom kruna. Većina zaključaka miče se između pola do dva milijona kruna. Najveći iznos — što je javljen — glasi na 58 milijuna kruna. U kovinskim predmetima, koži i tekstilnoj robi pravljeni su naročito dobri zaključci. Naravno da su mnoge tvrtke na sajmu stupile tek u pregovore sa svojim mušterijama to će se definitivni zaključci obaviti za nekoliko vremena, nakon pojedinih utanačenja, proračuna i. t. d., a ovakovih poslova imade veoma mnogo, te u gornjoj svoti nijesu mogli biti naznačeni. Isto tako nije moguče ustanoviti visinu zaključaka, koji su tom prigodom u gradskim trgovinama napravljeni, ali poznato je, da su ti zaključci bili mnogobrojni.

Uspjeh velikoga sajma nije uopče moguće izraziti u brojevima, on je imao pored trgovačkoga i veliko kulturno značenje. Sijedeći sajam obdržati će se u mjesecu ožujku god. 1923. te imade do sada veliki broj prijavljenih tvrtki.

Broj posjetnika može se također tek približno ustanoviti. Bilo je izdato preko 200.000 ulaznica, što permanentnih što dnevnih. Uzme li se, da je na temelju jedne permanentne ulaznice ušlo dvije osobe, to se gornji broj znatno povisuje. Ukupni broj posjetnika može se naznačiti minimalno sa 300.000, prosječni dnevni posjet iznosio je oko 20.000. Broj inostranih posjetnika ne može se tačno označiti. Redarstvo je ustanovilo, da je za vrijeme trajanja sajma stigio u Zagreb preko 8.000 stranaca. Najveći broj ovih stranaca poticao je iz Češke, Njemačke te iz Njemačke Austrije.

+ **Za izvoz svežega mesa** je naročilo ministrstvo za promet v Nemčiji na račun vojne odškodnine 500 vagonov.

+ **Dohodki bosanskih železnic.** V prvem letošnjem polletju so imele bosanske železnice dohodkov 53 milijonov 156.300 Din. Železnice so v tej dobi odpremile 1,869.919 oseb in 709.910 ton blaga.

+ *Izvoz sladkorja in koksa iz Češkoslovaške.* Trgovska in obrtna zbornica opozarja vse interesente, da bo glasom odloka Čehoslovaškega trgovskega ministrstva pričenši s 1. oktobrom 1922 izvoz sladkorja iz Čehoslovaške pristojbine in izvoznine prost Isto ministrstvo je dovolilo z odlokom št. 61189 prost izvoz koksa iz Češkoslovaške in sicer je stopil ta odlok z 15. marcem 1922 v veljavo.

+ *Zgradba državno-železniških delavnic v Ljubljani.* Trgovska in obrtna zbornica je intervenirala v zadevi pospešitve gradbe železniški delavnic v Ljubljani pri ministrstvu saobračaja in je prejela obvestilo, da se izdelujejo pri Zagrebški direkciji izvedbeni načrti in se bo še tekom letošnjega leta pričelo z zgradbo delavnic.

Jubilejna čebelarska razstava.

Glasom sklepa širšega odbora Čebelarskega društva za Slovenijo z dne 6. julija t. l. se priredi v dobi 3. do 10. septembra *jubilejna čebelarska razstava v Marijanišču v Ljubljani.*

Zavedamo se, da je doba enega dobrega meseca za tako prireditev kratka, prekratka; poznamo in upoštevamo ogromne draginjske, prevozne in najrazličnejše druge ovire: toda tem večja naj bo naša zavednost, odločnost in požrtvovalnost.

Na delo torej vsi zavedni čebelarji Slovenije! Pokažimo svetu, da zmoremo nekaj kljub krafki dobi in kljub vsem neštetim neprilikam in ovirami

Še je čas! Ako se brez odloga lotimo dela, lahko pripravimo tekom enega meseca še marsikaj, kar se zdi v prvem trenutku nemogoče. Panj čebel, lepo izdelan prazen panj, posoda lepega medu, kolač zlatorumenega voska, kaka čebelarska starina in zanimivost, slika, načrt itd. itd. — vse to se še lahko pripravi in pravočasno na ta ali na oni način odpremi v Ljubljano.

V glavnem bo imela razstava šest skupin.

1. Žive čebele v posameznih panjih raznih sestavov in v celih čebelnjakih, opazovalni panji s čebelami, vzgojevalnice za matice, opazovalne postaje itd.

2. Prazni panji vseh sestavov, posamezni in v skupinah.

3. Čebelarsko orodje. Tu sem spadajo vsi preprosti pripomočki, ki so jih uporabljali pri čebelarstvu že naši pradedje do najnovejših priprav in aparatov, ki se jih poslužuje moderno čebelarstvo.

4. Čebelni proizvodi — med in vosek. Točen med v velikih posodah in steklenicah, med v satju itd. (Lepe steklenice na razpolago pri Čebelarskem društvu v Ljubljani). Čist vosek v kolačih in raznih drugih oblikah itd.

5. Izdelki iz medu in voska. Medica, medeno vino, medeno pecivo, satnice itd.

6. Čebelarska književnost in narodnozgodovinske zanimivosti in umetnine. Čebelarski listi, knjige, slike, načrti, zlasti pa stare slikane končnice itd.

Izbira je velika. Najskromnejši čebelar ne more reči, da nima nič za razstavo. Ako je predmet premalenkosten, da bi ga pošiljal samega, naj ga odda predsedniku svoje podružnice ali pa kakemu sosednemu čebelarju, ki se misli udeležiti razstave. Vsako najmanjšo stvarco bomo vedeli ceniti in bomo gledali, da bo prišla do veljave.

Čebelarske podružnice na noge! Skličite nemudoma shode, ter se posvetujte o zadevi! Zbirajte od svojih članov predmete za razstavo in jih pripravite za skupno pošiljatev!

Vsakdo bo dobil razstavljene predmete nazaj, ako se izrecno ne izjavi, da so naprodaj (n. pr. prodajalo se bo: med, vosek, panji, orodje itd.)

Razstavni predmeti morajo biti do dne 1. septembra v Ljubljani. Pošiljajo naj se po pošti ali brzovozno po železnici. Bližnji čebelarji naj jih pa prinesejo ali pripeljejo sami na razstavni prostor.

Sedaj pa še nekaj zelo važnega! Vsak, ki se bo odločil za razstavo, naj najkasneje do *20. avgusta Čebelarskemu društvu v Ljubljani priglasi svojo udeležbo,* in sicer naj v to svrho vzame pol pole papirja in naj razločno napiše:

1. Natančen naslov: Ime, kraj, pošto in železniško postajo.

2. Označbo predmetov, ki jih bo poslal na razstavo. Vsak predmet naj se posebej napiše.

3. Izjavi naj ali želi predmete nazaj ali so naprodaj. Cena!

4. Opazke glede razstavnega mesta, razna pojasnila, želje itd.

Tako izpolnjen list naj se pošlje zadostno frankovan na naslov: Čebelarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani.

Za pošiljatve po železnici se bo skušal doseči znižani tarif in brezplačen transport nazaj.

Prevoz s pošte in kolodvora preskrbi društvo.

Vsaka pošiljatev naj bo označena z različnim naslovom. Čebelarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani in z označbo: Razstavno blago. Istotako naj bo na vsakem predmetu razločno zapisano ime razstavljalca.

Kdor bi zaradi slabih gmotnih razmer ne mogel utrpeti prevoznih stroškov, mu bo polovico prevozniné povrnilo društvo.

—o—

Ministrstvo poljoprivrede i vode v Beogradu je dovolilo in izplačalo za razstavo 20.000 Din podpore.

Vsa nadaljna pojasnila glede razstave daje tajništvo Čebelarskega društva v Ljubljani.

Še enkrat:

Slovenski čebelarji na plan!

Vsi na delo za čast svoje čebelarske organizacije in v prospeh slovenskega čebelarstva! Pokažite z obilno udeležbo na razstavi uspeh 25 letnega društvenega delovanja!

Odbor.

Enkratna objava 1½ din.

Priporočajo se sledeče tvrdke:

ŠPEDICIJE:
Orient, d d. Ljubljana, Sodna ul. 3, tel. 463.
Balkan, d. d. Ljubljana, Dunajska c.

VELETRGOVINA VINA:
Restavracija »Zlatorog«, Ljubljana, Gosposka ulica.

FOTOGRAFSKI ATELIJE:
Kunc Franc, Ljubljana, Wolfova ul. 6. Prvi domači zavod za povečanje slik.

KNJIGARNA:
Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8.

MANUFAKTURE:
F. Ostrelič, Ljubljana, Vegova ulica št. 12. V bližini državne realke.
Franc Brumat, Ljubljana, Mestni trg 25/I.

TRGOVINA BOMBAŽA: SUKANCA ITD.:
Karl Prelog, Ljubljana, Stari trg 12.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE:
J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 3.
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg.

PAPIRNA TRGOVINA:
I. Gajšek, Ljubljana, Sv. Petra c.

STAVBENO PODJETJE:
Dr. ing. M. Kasal, Ljubljana.
Ivan Vižintin, Ljubljana, Vodmatski

SLAŠČIČARNA:
Kalaš, Ljubljana, Židovska ul. trg 7.

KAVARNE:
»Central«, Ljubljana, poleg jubilejnega mosta, Štefan Mikolič.
JADRAN, Breg, vsak dan koncert.

TRGOVINA Z ZLATNINO IN SREBRNINO:
Ivan Pakiž, Ljubljana, Stari trg 20.

KAMNOLOM IN OPEK. STROJI:
Kleemanns ver. Fabriken, Obertürkhem und Faurndau.

IZDELOVANJE IN POPRAVLJANJE ROČNIH HARMONIK
F. Vodišek, Ljubljana VII., 156.

PARNA PEKARNA:
Jakob Kaučič, Ljubljana, Gradišče.

GRADBENO PODJETJE IN TEHNIŠKO PISARNO
sta otvorila ing. Alojz Hrovat in ing. Albin Černe, avtorizirana civilna inženerja v Ljubljani, Krekov trg št. 10, I. nadstr.

Produktivna zadruga pleskarjev, sobo- in črkoslikarjev, reg. z. z o. z., Ljubljana, Gosposka ul. 4.

IZDELOVALNICA ŽIČNIH VLOG (MODROCEV) ZA POSTELJE TER ŽIČNIH PLETENIN:
Šimen Šablatnik, Jesenice - Fužine, domače prvovrstno podjetje.

Razširjajte „JUGOSLAVIJO!“

SLOVENSKI BIOGRAFSKI LEKSIKON.

Pojasnila o ureditvi.

Naše zadnje poročilo o nameri in osnutku slovenskega biografskega leksikona je zbudilo v javnosti več ljubeznive pozornosti, nego so se je uredniki nadejali. Zato menda ne bo brez interesa za našo širšo javnost, če dobi novo poročilo o nadaljevanju vsega dela in če se ji praktično pred oči postavi par vzorcev, iz katerih bo lahko posnela, kako je vse delo zamišljeno. Da so ti vzorci za enkrat provizorični in da se bodo v definitivni publikaciji še nekoliko — dasi pač ne bistveno! — izpremenili, je umevno samo po sebi. Izbera sama se je morala ravnati pač po tem, kar imamo sedaj že pripravljenega za tisk, vendar pa se je skušala podati raznovrstnost tako glede oseb, kakor tudi glede otrok in stoletij. Podani so biografski članki razne dolžine; od Trubarjevega članka, ki bo v leksikonu obsegal par strani, pa je tukaj podan samo začetek in sklep z navedeno literaturo, ki še ni natisnjena, a pojde kmalu v tisk. Mnogo imen bo razen tega sprejetih v leksikon, pri katerih bo članek krajši, ko je tukaj priobčeni najkrajši.

Po začetnih težkočah, ki jih je bilo treba premagati in ki so v največji meri oteževale vprašanje: kdo vse se naj sprejme v slovenski biografski leksikon je prišel odbor pred nove težkoče. Tak leksikon je prvo delo te vrste v naši literaturi, nov tip, za katerega ni pri nas nobenega zgleda! Princip, da se naj z najmanjšimi sredstvi doseže čim največ, mora kakor vsepovsodi drugje v naši ekonomiji, veljati tudi tukaj ali povedano bolj po domače: članek v leksikonu naj na čim manjšem prostoru poda čim več pojasnil o kaki osebi. Tukaj pa zadenemo že ob prvo, formalno težkočo: za pisanje takih člankov je potreben poseben, lapidaren, ali recimo naravnost leksikonski stil, tega pa pri nas ni. No, če ga ni, ga treba ustvariti in ustvarili ga bodo leksikonovi sotrudniki in njegovi uredniki. Dovolj je, da se zavedamo, da leksikonski članek ni nikaka novela — ali nedeljski podlistek! — kjer se človeku ravno preveč ne zameri, če se nekoliko bolj na široko in drobno razgovori. Leksikon pa bodi precizen, stisnjen, bogat!

Druga težkoča zadeva dokumentacijo posameznih člankov in izhaja tudi iz posebnih razmer, iz katerih izhaja ta leksikon in katerim je namenjen. Razmere pri Nemcih so v tej reči popolnoma drugačne. Brockhaus in enaki leksiki so prav skopi v navajanju literature, iz katere bi človek izvedel kaj več in podrobnejšega o kakem človeku in nobeden članek ni podpisan. To je pri Nemcih, ki imajo ravno biografskih leksikonov na izbero, popolnoma umljivo. Vzemimo samo »Biographisches Lexikon des Kaisertums Oesterreich«, ki je bil končan s 60. zvezkom l. 1890. in ki ga je spisal sam in edini Konstantin Wurzbach, »Allgemeine deutsche Biographie«, ki jo je izdala bavarska akademija znanosti in ki šteje 55 debelih zvezkov (končana l. 1910.) ali Bettelheimov »Biographisches Jahrbuch und deutscher Nekrolog«, ki se je — pač le začasno! — med vojsko l. 1917. ustavil z 18. zvezkom, da o večjih in manjših, starejših in novejših enakih pomočkih niti ne govorimo. Takega luksusa si Slovenci še ne moremo privoščiti, zato je bilo pri tem leksikonu treba ubrati nekako srednjo pot. V prvi vrsti naj služi onemu, ki se hoče hitro in zanesljivo informirati o kaki osebi, nje življenju in delu. Poleg tega pa bodi vendarle tudi znanstveno dokumentiran. Zato mora dati pomočke onemu, ki išče v njem ob enem tudi poti, po kateri bi o tem ali onem človeku izvedel še kaj več. Tukaj mislimo v prvi vrsti na vse one ljudi — in teh danes pri nas ni malo! — ki se zanimajo za zgodovinski razvoj te ali one panoge znanja, gospodarstva, industrije in ki bodo ravno v biografskem leksikonu iskali primernih kažipotov. Zato se je sklenilo, da bo na koncu vsakega članka navedena vsa ona glavna literatura, na podlagi katere je članek sestavljen (v svrho znanstvene kontrole) in poleg nje še ona, iz katere se lahko dobi še več podatkov. Seveda vse to le s primerno ekonomijo: če se nahaja članek ali knjiga, v kateri je vsa ta literatura že našteta ali podrobno ocenjena, se bo citiral samo članek, oziroma knjiga. Poleg tega bo vsak članek podpisan od sestavljavca, ki s tem jamči za svoje podatke in ki omogoči onemu, ki bi se podrobneje zanimal za dotično ime, da lahko izve, kje bo dobil nadaljnih podatkov, oziroma primernih nasvetov. Na koncu člankov, ki bodo sestavljeni na podlagi avtobiografskih podatkov, bo poleg tega še stala zvezdica. Vsi ti znanstveni podatki bodo pisani kolikor mogoče kratko z okrajšavami, ki so v znanstvenem svetu običajne in ki bodo seveda v uvodu leksikona vse naštete in razložene. Umljivo je, da bo tudi biografski tekst poleg svojega posebnega leksikalnega stila rabil v svrho krajšave tudi običajne naše kratice. Običajne pravimo, ne onih nenavadnih, včasih že barbarskih, ki so zadnja leta začele kaziti lepoto tiskov!

Biografski leksikon nima naloge, da bi zadostil onemu »univerzalnemu firbcu«, ki ga je pri zgodovinarjih tako kruto smešil Ranke, tudi ni nobena paša za oči. In vendar nam je žal, da za enkrat poleg biografij pri znamenitejših ljudeh ne moremo prinesti tudi njih portretov. Da se temu nedostatku vsaj nekoliko odpomore, bo pri vsakem starejšem imenu, torej iz dobe, ko fotografska umetnost še ni bila tako splošno razširjena, povedano, kje se nahaja kak portret dotične osebe.

Tretja, in ne najmanjša težkoča je — lokalna, ljubljanska. Za tako delo, ki mora biti vseskozi znanstveno, zanesljivo podprto, je potreba velikega števila znanstvenih pomočkov. Ljubljanske knjižnice so sicer nenavadno bogate, posebno za starejšo dobo, za novejšo pa zevajo v njih občutne vrzeli. To se najbolj občutno vidi na največji, na licejski knjižnici, ki je pod Avstrijo smela (!) sistematično zbirati samo ono v Avstriji natisnjeno literaturo, ki se je natisnila na Kranjskem. Zato ni v nji slovenske literature, ki se je natisnila na Primorskem, Goriškem, Koroškem in Štajerskem, kar nas prav občutno zadene! Ravno časopisje naših obmejnih krajev, v katerem je zakopan bogat biografski zaklad, ta naša »Monumenta historica«, ki govorijo o naših najvažnejših krajih, so danes shranjena v Trstu, Gorici, Celovcu, Gradcu in na Dunaju, torej za sistematično delo takorekoč nedostopna. Res, da so ti dogodki odsevali tudi v »centralnem« časopisju, toda v leksikonu bi morali biti odziv lokalnega mišljenja, obmejnega čutenja. Kako medel je odsev Dečkove smrti v vodilnem ljubljanskem časopisju!

Tukaj ne pomaga drugega kakor apel na vse one, ki imajo to ali ono biografsko gradivo v rokah, da ga dajo na razpolago za leksikon. Naj nihče ne misli: »Saj to tako že vedo, to tako že imajo!« Samo z najširšim sodelovajem bo mogoče napraviti iz tega leksikona knjigo, kakor jo zamišljajo založniki in uredniki. Niti na um jim ne pride, da bi naše obmejne brate v njem kakorkoli prikrajšali. Nasprotno: baš njim je odmenjen častni prostor, kakor se tudi v vojski dajejo večje časti bojevnikom v prvi vrsti nego registratorjem v zaledju.

Dr. Joža Glonar.

Izdelani vzorci.

Ahacel (Ahazel) Matija (r. 24. II. 1779 v Gorenčah, župnija Sv. Jakoba v Rožni dolini, sin malhnega posestnika, umrl 23. XI. 1845 v Celovcu). Rodovina se je pisala Kometar, Matija je postal Ahacel v šolah. Šolo je obiskoval v Rožeku (o. 1787—1788), pri Sv. Jakobu (o. 1788—1791) ter v Celovcu normalko (o. 1791—1794) in gimnazijo z licejem (1794—1801). L. 1801 je postal v Celovcu suplent za matematiko na liceju (7. šola), 1807 profesor. L. 1809—1811 je obiskoval predavanja iz kmetijstva ter prevzel k matematiki 1820 še stolico za kmetijstvo, 1825 za naravoslovje. — L. 1811 je pristopil k koroški kmetijski družbi, bil od l. 1820 njen kancler, urejeval njena glasila (Blätter f. Landw. u. Industrie 1831, 1833, 1837, 1839; Mittheilungen u. Gegenst. d. Landw. u. Ind. Kärntens 1844 in nasl.) ter bil ves čas eden najdelavnejših njenih udov. Sodeloval je tudi pri ustanovitvi posojilnice v Celovcu, učil brezplačno na obrtniški šoli ter pospeševal šolo za organiste v Celovcu. O kmetijstvu je napisal dolgo vrsto nemških člankov za »Carinthio« in svoja glasila; iz njih se zrcali interes za vse pojave na polju kmetijstva ter stremljenje po vsakršnem napredku domačega koroškega poljedelstva na osnovi izkušnje. Med slovenskimi rojaki je deloval v označenem zmislu v počitnicah ustmeno. — Za njegovo zavest skupnosti s slovenskim koroškim ljudstvom ni bilo brezpomembno, da je rabil v Rožeku namesto samonemškega slovensko-nemški katekizem, iz katerega se je učil najprej slovenskega katehetičnega teksta, potem pa nemških besed. Pod vplivom Farnikovega dela so se izkristalizovale v njem iz te zavesti zgodaj nekatere preporoditeljske črte (kupovanje vsega, kar je izšlo v slov. jeziku, vzpodbujevanje k nabiranju slovarskega gradiva med koroškimi Slovenci, interes za srbski in ruski jezik ter knjigo). Ko je začel 1822 v celovškem semenišču občevati slovenščino, je dobila tudi Ahacljeva preporoditeljska fizijognomija nove črte: širjenje slovenskih knjig med semeniščniki in ljudstvom, zbiranje pesni lokalnega pesnika Andrejaša, bramba slovenske časti, priporočanje »Novic«, predvsem pa zavest dolžnosti, s slovensko knjigo prispevati k likanju rodnega jezika ter moralni povzdigi in estetski izobrazbi naroda. — Ahacel je delil slovenščino nekako po škofijah, zato je želel k knjigam v kranjščini (ljubljanska škofija) in vzhodnještajerski slovenščini (sekovska) pridružiti še knjigo pesmi v jeziku Slovencev na Koroškem ter v celjskem okrožju (krška in lavant. škofija s skupnim semeniščem v Celovcu), ki bi se naj rabila tudi pri pouku slovenščine v celovškem semenišču. Glavni namen knjige je bil, da se z moralizujočimi pesnimi izrinejo kosmate pesmi, ki so se širile med narodom. Za povoljno rešitev tega problema, ki v bistvu ni bil naperjen proti pravi stari narodni pesmi, je nedostajalo A.—u poznanja narodne pesmi kakor tudi estetskega čuta. V A.—h »Pesmah, po Koroškim ino Štajarskim znanih« (1. izd. 1833, 2. pomn. 1838, 3. izd. 1835) so koroške (Jarnik, Andreaš) mnogo slabše od štajerskih, ki jih je nabral med duhovniki celjskega okrožja Slomšek; poleg znanih imen (Slomšek, Val. Orožen, Mat. Vodušek; v 2. izd.: Jože Lipold, Hašnik, Fel. Globočnik, Volkmer) se nahajajo med avtorji iz Štajerske tudi taki, ki se drugače niso literarno udejstovali (Janez Krumpak, Jakob Strašek, Andrej Urek; v 2. izd. Luka Sevšek). A. sam je napisal samo nemški in slovenski predgovor, dočim so tudi predelave starih narodnih Slomškove. Takratna slovenska kritika, ki se je hotela zavarovati proti temu, da bi bil objavil Ahacel prave narodne pesmi, je pesmarico pavšalno obsodila (Čop, Preš., Čelakovský, Vraz). Z ljubljansko konkurentinjo »Čbelico« se seveda ni mogla meriti, ker Celovec ni imel Prešerna. Za življenje sposobni elementi pa so bili tudi v A. pesmarici. In ker je bila prva slovenska posvetna pesmarica, ki je bila opremljena z melodijami, in ker se je rabila precej časa tudi v šolah, si je narod osvojil lepo število besedil in melodij, ki so izšle tukaj prvič. — Ahacel je bil vkljub slovenski zavesti po svoji tendenci bolj Korošec nego Slovenec. Koroškim Nemcem se je za nemško vzgojo ta resnični dobrotnik cele koroške dežele v obilni meri oddolžil; probuji Slovencev na Koroškem je med prvimi sistematično pomagal rahljati tla, da so mogli drugi za njim uspešnejše delovati. — L. Lanner, Mittheilungen u. Gegenst. d. Landw. u. Ind. Kärntens 1846, 2—4 (z litografijo po sliki Prinzhoferja 1845); Slomšek: Drobtince 1847, 117—131, 1862, 76—7; Scheinigg, Kres 1884, 464. 512, 561, 615. Kd.

Carbonarius de Wiesenegg Gregor, dr. fil. in med., r. v Naklem pri Kranju 12. III. 1651 v hiši sedaj št. 30, je svoje ime Voglar latiniziral v šolah. Filozofijo je doštudiral menda na Dunaju, medicino pa v Rimu. Najprej je prakticiral doma, od l. 1681—1686 pa v Radgoni. Kot deželni zdravnik za Kranjsko in Koroško povzdignjen v plemski stan je bil 1698. pozvan v Rusijo k Petru Vel. za telesnega zdravnika. Osumljen skrivnih zvez z jezuiti je bil 1690 v preiskavi (baje celo v zaporu) in prepovedalo se mu je vse dopisovanje. Zopet carjev sodelavec in spremljevavec se je udeležil pohoda na Azov 1696 in bil 1700 v nesrečni bitki pri Narvi od Švedov ujet in odpeljan v Reval. Izpuščen šele 1704 na intervencijo rimsko-nemškega cesarja je odšel v Moskvo in tam deloval v »medicinski pisarni« do 1714, ko je odpotoval v Rim. Potni list ga imenuje carjevega delegata, ki gre na lastno željo v domovino. Nekateri domnevajo, da zaradi združitve ruske cerkve z rimsko, enako verjetno pa je tudi, da je šel iskat za rusko službo znamenitih medicincev, ki jih je takrat ravno v Italij bilo mnogo. L. 1715 je prišel 9. XII. v Lj.; na povratku iz Rima pa je v Kranju nenadoma obolel in umrl 1. II. 1717. V oporoki je zapustil kranjskemu zdravniku Heineju svoje instrumente in ročno lekarno, svojemu nečaku Andreju pa knjige. Občina Naklo je podedovala 5000 goldinarjev za napravo vodovoda, ki še danes nosi njegovo ime. — L: Naklanski župni arhiv; fasc. »Carbonarius« v ljubljanskem muzeju; Legat, Carn. I, 255—1 = MHK 1851, 71; Klun, Archiv II/III, 54, 69; Parapat, LMS 1870, 125; Trstenjak, Slovenec 1889, štev. 181 = DS II, 180; LZ 1889, 448 (opis grba). Kavčič, 1895, 207—8. Portret ni znan noben. I. P.

Dečko Ivan, r. v Središču 9. VIII. 1859, dovršil gimnazijo v Mariboru 1879, jus v Gradcu 1883, kjer je 1887 promoviral. Kot odvetniški praktikant v Mariboru je pisal in urejal »Südsteirische Post« do 1885, ko se je preselil v Celje, kjer je 1891 otvoril pisarno in se 1897 poročil z Adelo Zanierjevo. L. 1881 je v SN (št. 10 in 30) priporočal izdajanje poljudnega lista za koroške Slovence, ki je 1882 začel izhajati (»Mir«(; 1883 je v LZ priobčil zgodovinski spis »Slovenska predavanja na graškem vseučilišču«. S številnimi članki po slov. časopiju in v S. P. je dajal smeri slov. politiki na Štajerskem; z »Zbirko zakonov«, ki je 1882 prinesla »Občinski red«, je županom olajšal slovensko uradovanje. L. 1887 je dosegel prvi slovenski vpis v zemljiško knjigo na Štajerskem in kot poslanec kmetskega volilnega okraja Ljutomer—Ormož—Gornja Radgona 1890 prvi vložil v štajerskem deželnem zboru slovensko interpelacijo. 1896 in 1902 je bil deželni poslanec celjskega kmetskega volilnega okraja. S podrobnim narodnim deom je spravil v slovenske roke celjsko okolico in vse občine okoli Celja, 1889 okrazni celjski zastop in ž njim celjski okrajni šolski svet. (Razsodba uprav. sod. 17. VI. 1887.) Skupno z Makfom Verščem in Miho Vošnjakom (gl. t.) je ustanovil »Južnoštajersko hranilnico« v Celju, pomagal pri celjskem »Narodnem domu« in pri nakupu »Narodnega doma« v Brežicah. V Celju je ustanovil trgovsko društvo »Merkur«, organiziral obrtni stan, kopališko zadrugo »Diano«, 1892 pomagal ustanoviti delavsko stavbeno zadrugo »Lastni dom« 1901. Ž njegovo pomočjo se je ustanovil »Dijaški dom«, »Zvezna tiskarna« in »Zadružna zveza«. L. 1905 je obolel in 3. XI. 1908 umrl v Feldhofu pri Gradcu. — L. Domovina, 4. XI. 1908. J. A. G.

Layer Leopold, r. 20. XI. 1752 v Kranju, kjer sta tudi njegov oče Marko in ded Josip (gl. t.) delovala kot slikarja. Ni znano, da bi se bil kje v tujini učil umetnosti; verjetno je, da ga je navajal k slikarstvu oče ter da se je potem učil po delih zlasti Kremser-Schmidta, s katerim je bil morda tudi v osebni zvezi, Mencingerja in tedaj modernih italijanskih mojstrov, katerih slike so bile razširjene po bakrorezih izven Italije in tudi na Kranjskem. Oženil se je s Korošico Marijo Egartner in je posinovil, ko ni dobil lastnih otrok, njenega sorodnika Jožefa Egartnerja (gl. t.). V Kranju je imel lastno slikarsko delavnico, kjer je delal skupno z bratom Valentinom (gl. t.) in je dobival obilo naročil od cerkev in zasebnikov. Ustno izročilo pripoveduje, da sta brata L. za časa francoske okupacije na Kranjskem jela izdelovati ponarejene bankovce, da je bil Leopold obsojen na vislice, a pozneje pomiloščen na večletno ječo, katere ga je rešil odhod Francozov 1813; to sporočilo dokumentarično doslej ni potrjeno, kolikor se tiče Leopolda, če se ne smatra njegova slika na Brezjah, izvršena »zaradi obljube« 1814, za potrdilo one govorice. L. je umrl v Kranju 12 IV. 1828. — Kot umetniška osebnost je L. učenec Kremser-Schmidtov, ki mu je bil vzor v kompoziciji in deloma tudi koloritu. Posnel je njegove kompozcije v Kranju, Velesovem, Gornjem gradu, Ljubljani, nekatere po večkrat, in je dosledno prevzemal vsaj kake posameznosti. Odvisen pa je bil tudi od Mencingerja, Herrleina, italijanskih in nemških (Luka Cranach) mojstrov. Njegov pomen je v dejstvu, da je nadaljeval domačo slikarsko tradicijo, hkrati pa predelal in z izredno pridnostjo, ki meji na rokodelsko naglico, razširil pridobitve tujega slikarstva 18. stol. Ker je slikal v družbi z bratom in se je le redkokdaj podpisal, je v mnogih primerih negotovo, kaj je njegovo lastno umetniško delo in kaj je izdelek delavnice. Slikarska tradicija, ki jo je sprejel od očeta, se je nadaljevala okrepljena tudi po njegovi smrti, tako da je Kranj tvoril v 19. stol. neko pokrajinsko umetniško središče; njegovi učenci so bili Jožef Egartner (gl. t.), več Goetzlov (gl. t.), Mikše Jakob (gl. t.), Matej Goričnik (gl. t.), po katerih se je šola nadaljevala v naslednjem rodu. — Število del, ki se mu pripisujejo, je zelo veliko; najvažnejša so na Brezjah (dve oljnati sliki in freske v božjepotni kapeli cerkve, 1814.), v Zasipih (oltarne slike), v Lescah (postne slike), v Rodinah in na Boh. Beli (križev pot), v Begunjah (oltarne slike), v Kranjski gori (glavni oltar), v Radovljici (župnišče), v Kranju (avtoportret in dr. v župnišču), Helena Pavšler, avtoportret in dr. pri Bradašku, v Cerkljah pri Kranju (cerkvene slike), pri Sv. Valburgi pri Smledniku (oltarne slike), v Trbojah (križev pot), v Zapogah (župnišče in cerkev), v Naklem (gl. oltar 1793.), v Križah pri Tržiču (cerkev 1828.), v Kovorju (glavni oltar), v Podbrezjah (cerkev), v Zgornji Besnici (glavni oltar 1782., župnišče), v Tržiču (freske v župni cerkvi 1815.), pri Sv. Jožefu nad Tržičem Homec (oltarne slike), Šmarca (križev pot), pri Sv. Primožu nad Kamnikom (glavni oltar), Tunice (freske v cerkvi), v Škofji Loki (križev pot in dr. v uršulinskem samostanu, vitez Strahl, špitalska cerkev), Selca (župna cerkev), Crngrob (cerkev, 1796.), Dobrova (križev pot, 1823.), Št. Vid pri Ljubljani (gl. oltar 1796., v Zavodih sv. Stanislava križev pot), v Ljubljani (muzej, društvo za kršč. umetn., dr. Fr. Perne), v Moravčah (oltarne slike), v Tustanu pri Moravčah (grajska kapela, 1825.), v Češnjicah (cerkev, župnišče), pri Sv. Heleni (cerkvene slike), v Šent Ožbaltu (oltarne slike), na Grmu pr Novem mestu (kapela) itd. L: Steska. Carn. 1914. z vso literaturo in portretom. I. C.

Pelzhofer Franz Albert (tudi Albrecht), r. l. 1643. v Ljubljani, je bil nekaj časa pri jezuitih, pozneje študiral jus, postal sodni asesor, stanovski poslanec in vicedomski, nazadnje cesarski svetnik. U. 13. okt. 1710. na svojem gradiču »Kamnu« v Kandiji pri Novem mestu. Izdal: a) Lacon politicus, strictim doctrinam administrandae rei publicae, quam aiunt politicam, complectens et evolvens. Aug. Vind. 1706. — b) Arcanorum status libri decem. (S portretom brez grba.) Te knjige so: I. Prologeticus; II. 1. Arcana regia sive de imperio unius. 2. Circa res magis particulares principum. (Labaci, 1709.); III. De arcanis poliarchicis sive de imperio optimatum et populi; IV. De legationibus aliisque legato scitu necesariis; V. De iure confoederationum; VI. De aerariis et opibus publicis (B. k. t. l.); VII. De religione; VIII. De consilio (Francofurti a. M., 1711, s portretom in grbom); IX.-X. = c) Tractatus historicopoliticus de armandia sive arte bellica et oleo pacis. Francof. 1713. Prvih šest knjig je izšlo ravnotam tudi v 2. izd. 1724-25. — d) Lacone o vero ristretto politico, dove succintamente s' insegna il modo di ben governare e amministrare un stato. Lubiana, 1710. Lasten prevod, posvečen Evgenu Savojskemu. — e) Neuentdeckte Staatsklugheit in hundert politischen Reden oder Discursen. Frankf. 1710. Izdala po smrti pisatelja, ki je to delo skušal napisati v kolikor se da čisti nemščini, njegova druga žena, M. R. K. Paradeiser. Njegovo biblioteko je l. 1711. podarila ljubljanskim jezuitom. O. Janez Svetokriški ga v posvetilu tretje knjige svojih pridig (1696, s Pelzhoferjevim grbom) slavi kot svojega mecena in pokrovitelja.

Samo po naslovu so mi znana njegova dela: a) Tractatus var. erudit. (?); b) Epistola panegyrica ad Thalbergi epitomen; c) Austriaca domus ad summum fastigium genita. »Corona virtutis virorum illustrium«, ki jo nekateri navajajo med njegovimi deli, je samo vir, iz katerega so starejši pisatelji črpali podatke o P. — L: Allg. hist Lex., III. (1731), 278. — Zedler, XXVII. (1741). 214. — Moreri, VII. (1748). 86. — Jöcher, III. (1751) 1363. — Pohlin. Bibl. — Legat. Carniolia. I. (1838-9), 315. — Steska, IMK, 1900. 105, 161. J. A. G.

Sattner b. Hugolin, r. 29. nov. 1851. v Kandiji pri Novem mestu, krstno ime Franc. Gimnazijo je obiskoval v N. m. (1.-6. razr.) 1867. vstopil k frančiškanom, v Gorici dovršil gimnazijo in dva letnika bogoslovja, dva v Ljubljani. (1874. posvečen v duhovnika) do 1883 v N. m. ljudskošolski učitelj, organist in učitei petja na gimnaziji, do 1890. veroučitelj na gimnaziji. Od 1890. živi v Ljubljani, vodi frančiškanski zbor ter opravlja razne redovne službe. L. 1905. se je začel pri Hubadu učiti kontrapunkta in glasbenega oblikoslovja ter se tako pripravil za obširnejše skladbe: mašo, kantato, sinfonično pesnitev, oratorij. — Skladbe: A. Cerkvene: 1. Cerkvene pesmi (1879). 2. Cerkvene pesmi na č. S. R. T. 3. Božične pesmi (1891., 2. pomnož. nat. 1908.); 4. Slava Bogu (a) mašne 1893. 2. pomnož. nat. kot »Mašne p.« 1908. b) Marijine 1894., 2. nat. 1902.) 5. Slava Jezusu (1903.). 6. Šmarnice (1904.); 7. Postne p. (1905.). 8. Mašne p. (1906): 9. Marijine p. (1906.); 10. Missa Seraphica (1910.). 11. Štiri božične p. (Cerkv. Glasb. 1910.). 12. Te Deu.n (1911.). 13. Sedem mašnih pesmi (C. Gl. 1918.). 14. Svetniške in prazniške p. (2 zvez. 1921.). 15. Dve božični pesmi (1920.). 16. Dve božičnici (1920.) in več skladb v C. Gl., zbirki »Slava presv. Evharistiji« in »Sv. Ceciliji«. — B. Svetne: 1. Mešani zbori (1888.). 2. Kje so moje rožice — za klavir (1892.). 3. Moški zbori (1894.). 4. Vrbici. Naša pesem (1898.). 5. Dva samospeva (1907.). 6. Štirje koncertni meš. zb. (1908.). 7. Jefteieva prisega (simfonična pesnitev 1911.). 8. Assumptio, oratorij (1911. prenovljen 1921.). 9. Oliki (simf. pesn. 1914.). 10. Soči (simf. pesn. 1918.). 11. V pepelnični noči (kantata 1921.). nekaj skladeb v »Novih akordih« in »Pevcu«. — S. je po značaju romantičen lirik, po razvoju eklektik: iz glashenih smeri svoje dobe povzema, kar je ustalieno in se še venomer razvija in izpolnjuje. Gre mu pred vsem za lepo melodično potezo in harmonično blagoglasje, kakor ga sodobni rod kot tako občuti: njegova nežnost in mehkoba pa je brez sentimentalnosti in kaže veliko moške reznosti. V cerkveni glasbi je proti strožjemu cecilijanstvu vedno gojil milejšo in toplejšo srčno stran in utiral novo, plemenito in ognjevito smer, obogatil cerkvenoglasbeno literaturo z množico izbornega, splošno porabnega materiala. V svetni je podal obilo učinkovitih skladeb, ki so vsled svoje oblikovne lepote in notranje vrednosti zbore v celoti nujno silile k pevsko tehničnemu napredovanju in plemenitejšemu čustvovanju; uvedel je dotlej nerabljeno obliko oratorija, obogatil simfonično pesnitev, kantato: S. je spreten instrumentator, dober dirigent, priredil je več uspelih cerkvenih koncertov: sedaj pripravlja opero »Kompostelijski romar«. * F. K.

Scarlichi Rainald, 10. škof ljubljanski (r. v Jagru na Ogrskem . iz plem. rodbine, u. v Ljubljani 17. dec. 1640). V prve stike z južnimi Slovani je prišel kot prošt v Pazinu, 1622. postal škof tržaški, 1630. ljubljanski, a bival kot cesarski namestnik navadno v Gradcu. V mladosti je zlagal lat. pesmi, ob smrti Ferd. III. izdal lat. nagrobni govor. Vkljub hromosti je vsaj enkrat vizitiral celo ljubljansko škofijo. Listina, ki se je razpošiljala 1631. pred začetkom vizitacije, se obrača zlasti proti prestopkom duhovščine, luterantstvu in čarovništvu ter je prvi ohranjeni pastirski list, ki je pisan, najbrž po Hrenovi predlogi, razen v latinskem tudi v slovenskem jeziku. Udejstvoval se je tudi kot predsednik stalne reformacijske komisije na Kranjskem ter štel 1633. l. 21 izpreobrnjencev. L. 1632. je daroval kapelo v Nacaretu pod Starim trgom frančiškanom ter jim pomagal ustanoviti samostan (Kokol, Franziskanerkl. in Unterst., 17-18). Pod njim se je uvedla tudi v ljubljanski škofiji reforma misala, ki je povzročila v slovenskih »Evangelijih inu listovih« izpremembe (ČJKZ III, 115). — L: Valo. VIII. 672; Pohlin. Bibl.; Wiesthaler, LMS 1882-3., 96-122; Gruden, Zgod. 956. Kd.

Slatnar Anton, tiskar, r. 3. jan. 1867. na Homcu pri Kamniku. Po nižji gimnaziji se je posvetil tiskarski obrti in vodi lastno tiskarno v Kamniku. S. je začetnik moderne tiskarske opreme, ki naj zadosti pravilom tiskarske tehnike in estetskim zahtevam; tiskal je prve knjige slov. modernega slovstva.

Slokar Ivan, r. 8. okt. v Mostaru, končal ljudsko šolo v Motovunu in Gorici, gimnazijo v Gorici, univerzo na Dunaju, dr. phil., dr. iur. L. 1919. inspektor v ministrstvu trgovine in industrije, istega l. hkrati načelnik Centralne uprave za trgovski promet z inozemstvom v Beogradu, ki je sklenil 1919. prvo kompenzacijsko trgovinsko pogodbo z Republ. Avstrijo, enako pogodbo z Republ. Češkoslovaško ter začasno trgovinsko pogodbo z Republ. Avstrijo. L. 1919. je postal generalni inspektor finančnega ministrstva v Beogradu, 1920. ravnatelj Zadružne gospodarske banke v Ljubljani. — Spisal je: a) Warum Herzog Friedrich von Tirol im Jahre 1475 von König Sigmund geächtet u. mit Krieg überzogen wurde (Forsch. u. Mitt. zur Gesch. Tirols u. Vorarlbergs, VIII, 1911.). b) Die Volkswirtschaftliche Bedeutung der Kurorte (Oesterr. Bäderbuch, Wien 1913.); c) Zur Hebung der Rentenkurse (»Zeit«, 1. maja 1913.); d) Geschichte der österr. Industrie u. ihrer Förderung unter Kaiser Franz I. (Tempsky, Wien 1914.). Objavil je vrsto člankov o narodnem gospodarstvu in finančni politiki (Slovenec 1920.—22.). Kot ravnatelj Zadr. gosp. banke je sprožil misel Slov. biogr. leksika n omogočil izdajo. I. C.

Trubar (Truber) Primož (r. 1508, na Raščici pod Turjakom, u. 29. jun. 1586. v Derendingenu bl. Tübingena na Wirtemberškem). Trubarji, 1482.—1529. še Trobarji, so bili slovenska podložniška rodbina, ki so vsaj od 1482—1593. gospodarili na Raščici, najprej pod vasjo kot mlinarji, vsaj od 1547. naprej kot kmetje na drugem posestvu više gori v vasi, po vsej priliki tam, kjer je danes Virantova hiša (št. 8.). Bili so pobožni, deloma tudi pobožnjaški, svojim graščakom Turjačanom zvesto vdani ljudje, ki so si znali ustvariti z delom in zvezami razmeroma ugodno gospodarsko pozicijo. — Primožev oče Mihael, mlinar in tesar ter obenem ključar domače cerkvice sv. Jerneja, je mlinaril nekako od 1499. tik pod 1528. v mlinu, ki ga je treba iskati približno tam, kjer stoji danes Temkov mlin. Tukaj se je narodil Primož, ki ga je poslal oče v šole: o. 1520. na Reko v kapiteljsko šolo, pred spomladjo 1521. pa v Solnograd v šentpetersko šolo, kjer je ostal kaka 3 leta. Ves ta čas se je preživljal največ s petjem ter pel za milodare z drugimi revnimi dijaki po ulicah in hišah, najbrž pa sodeloval tudi v solnograškem kapiteljskem pevskem zboru. O. 1524. je prišel, najbrž po priporočilu kakega solnograškega prijatelja, k škofu Bonomo (gl. t.) v Trst za člana pevskega zbora in nekakega škofovega osebnega slugo. Bonomo je dečka vzljubil ter mu ostal naklonjen. L. 1527 je dobil T. od njega župnijo Loko pri Radečah, kjer je nastavil svojega vikarja, s preostanki dohodkov pa nadaljeval od 1527. preko marca 1528. študije na Dunaju. Pri Trubarjevih na Raščici so se bile medtem razmere poslabšale: Primoževega strica Gregorja, ki je mlinaril v drugem mlinu na Raščici, je med 1524.-7. ubilo drevo; o. 1528. je umrl tudi oče Mihael; in 1528., ko so sežgali Turki Raščico, je zgorel najbrž tudi T.-jev roistni dom. Z Dunaja se je vrnil T. v Trst, kjer je bil 1530. posvečen v mašnika. Še istega 1530. je šel za Bonomovega vikarja na Laško, dočim je upravljal manjšo župnijo Loko še nadalje po posebnem vikarju.

Trubar je bil ob nastopu dušnopastirske službe za navadnega takratnega duhovnika dobro izobražen, znal poleg raščiščanske slovenščine tudi latinski, laški in nemški ter čutil potrebo, kupovati in čitati knjige. Odlikovala ga je resnična pobožnost, trepetajoča v upanju na izveličanje, iskrena dušnopastirska vnema, rastoča v takrat nenavadni zavesti dolžnosti do lastnega ljudstva, izrazit pridigarski talent, z noto širokega, lahkega sloga, nabirajoč domač, vsem umljiv izraz, bližnjo, razumljivo primero.

Bivanje v Solnogradu, Trstu in zlasti na Dunaju ga je seznanilo z vsebino Luthrovega in Zwinglijevega pokreta. V nasprotju s katoliško dogmo še ni bil, pač pa je bil že pozoren ter prinesel zlasti že na prvo službo skepso proti romanju in proti ustanavljanju novih romarskih cerkva, spomin na blazne procesije k Hubmaierjevi kapeli v Regensburgu, ki jih je gledal v Solnogradu, spomin na prizore ob smrtni kazni Hubmaierja in žene, ki so se mu vtisnili na Dunaju ter spomin na lastnega strica Gregorja, ki je hotel na Silevici v zvezi z goljufivimi ženskami zidati samostan. — Laško in najbližja okolica je bilo o. 1530 še brez novovercev, drugod po Slovenskem pa so se vkljub grozilnim mandatom deželnega kneza posamezne novoverske ideje že propagirale, zlasti tudi v Ljubljani, kjer so začeli posamezniki kakor Wiener (gl. t.), Mertlic (gl. t.), Klombner (gl. t.), Lenart Budina (gl. t.), trgovec Jurij Seyerle in dr. poudarjati vedno več Lutrovih gesel.

Trubarju so dali že 1530 njegovi Ločani, ki so agitirali z goljufivimi sredstvi za novo cerkev Sv. Sebastijana in Roka na desnem bregu Save med Kompoljem in Smrčino, povod, da je začel proti tej nameri ostro nastopati ter se ob hudem nasprotovanju faranov vedno intenzivneje vglabljati v vlogo bojevnika proti klicem in navadam štiftarjev. V tem času se je seznanil s komentarji evangelijev, ki sta jih začela ravnokar izdajati švicarska zwinglijanca Bullinger (od sept. 1531. naprej) ter Pellican (od 1532 naprej). Pod vplivom tega čtiva je sprejel Trubar v svojo ideologijo prva gesla, ki niso bila več v skladu s katoliškim naukom, čeravno si sam, vkljub dejstvom v reformiranih deželah, še dolgo vrsto let ni hotel priznati, da gre že za novo cerkveno občino, ampak računal še vedno z reformo rimske cerkve v novem zmislu. Ko je prišel glas o Trubarjevih pridigah v Ljubljano, sta mu priskrbela Wiener in Mertlic, sopokrenitelja novega bogoslužnega reda za ljubljansko stolnico, ki je stavil v ospredje pridigo ter določal, naj se pridiga »čista evangeljska resnica«, poziv za pridigarja v ljubljanski stolnici. Med 1533 do 1536 je resigniral na Laško ter prišel v Ljubljano. Medtem pa so se njegova protirimska gesla namnožila ter izzvala tak odpor frančiškanov, arhidijakona ter deželnega glavarja Nikole Jurišiča, da je moral v jeseni 1540 pobegniti, četudi sta bila z njegovo pridigo zadovoljna oba ljubljanska škofa te dobe: Krištof Ravbar (gl. t.) in Frančišek Kacijanar (gl. t.). Trubar je krenil v Trst k Bonomu ter bil vsaj od adventa 1540 pa skoro celo leto 1541 tukaj slovenski pridigar ter nekak škofov domač kaplan. V Trstu je poslušal pridige Giulija da Milano, ki ga je vrgla beneška inkvizicija radi novoverstva že 1541 v ječo, in pr škofa Bonoma predavanja o Vergilu, o Erazma Rotterdamskega parafrazah ter o Calvinovih Institutiones. Za formulacijo protestantske ideologije je bilo to leto odločilno. Ker se je bila ravnokar začela božja pot na Gori pri Gorici, je imel tudi za svoje prvo protirimsko udejstvovanje nov povod. V Trstu se je seznanil 1541 tudi s koprskim škofom Vergerijem (gl. t.), ki je pa skušal že vzbujajoči se sum proti svoji pravovernosti odvrniti z specijalno katoliško gorečnostjo ter povzročil proti Trubarju neko sovražno akcijo. Toda Bonomo je ščitil svojega ljubljenca in 1542 je dobil po posredovanju Bonoma, ki mu je bil naklonil, menda 1541. tudi beneficij sv. Maksimilijana v Celju, kanonikat v Ljubljani, zato pa istodobno resigniral na Loko. Leta 1542 se je vrnil s pojačeno reformacijsko ideologijo in pojačeno agresivnostjo v Ljubljano, čeravno je bil njegov nasprotnik Jurišič še vedno deželni glavar. Že v decembru 1541 so zahtevali tudi poslanci kranjskega plemstva ter ljubljanskega meščanstva od Ferdinanda v Pragi svobodo veroizpovedi, in število Lutrovih privržencev med ljubljansko duhovščino se je bilo pod vplivom naklonjenosti škofu Kacijanarju ter spretne agitacije Wienerjevega krožka zopet pomnožilo. Novemu kanoniku je poveril Kacijanar slovenske pridige v stolnici, in Trubar ni pridigal le proti dogodkom na Gori pri Gorici, ampak nastopal sploh mnogo agresivnejše nego pred dvema letoma ter sprejemal in razvijal vedno nove reformacijske misli, ki jih je, kakor Brenza in Spangenberga, lahko zajemal tudi iz knjižnic svojih tovarišev. Vsaj že v tej dobi se je seznanil najbrž tudi z voditeljem štajerskega protestantskega plemstva, štajerskim deželnim glavarjem Ungnadom (gl. t.). Pod sredo 1547 je bilo v Ljubljani poleg T. že lepo število duhovnikov z več ali manj izrazito protestantsko ideologijo: Wiener, Mertlic, vikarja Jurij Dragolic in Rokavec (gl. t.), obenem tudi precej dobro informiranih in prepričanih Luthrovih pristašev med lajiki: Klombner, Seyerle, trgovec Luka Cvekl in dr. Protestantska ideologija je dobivala tudi na pridižnici sedaj določnejši sedaj previdnejši odmev. Le zadnje praktične konsekvence Trubar in tovariši še niso izvajali: da bi nehali maševati ter uvedli novo liturgijo. Od tega koraka jih je zadrževalo pač ugibanje, da med ljudstvom tla za ta radikalni prelom s preteklostjo še niso zrahljana. Novo pobudo so dobili v marcu 1544, ko se je dal škof Kacijanar na smrtni postelji obhajati sub utraque, v čemer mu je sledil v juniju 1546 tudi tržaški Bonomo. Kacijanarjev naslednik Textor (gl. t.) je bil sicer iz drugega tabora, prva leta pa po vsej priliki še ni poznal razmer. T. je posial medtem kapitelj o. začetka 1547 kot svojega vikarja začasno na kapiteljsko župnijo Šentjernej, kjer je bilo treba urediti gospodarstvo. Tekstor, ki je dobil medtem informacije o nastopanju ljubljanskih protestantov ter o nasprotju med njihovimi nauki in sklepi tridentinskega cerkvenega zbora, je izposloval okoli srede 1547 tajni cesarjev ukaz, da se glavni ljubljanski protestanti, med njimi tudi Trubar, zapro ter začne proces (gl. Wiener). V Ljubljani se je ukaz izvršil ter začelo v oktobru zasliševanje, Trubar pa je bil v Šentjerneju po zaslugi Klombnerja, Seyerla in Cveklja pravočasno opozorjen. Nekaj časa se je skrival po kranjskih gradovih, potem pa pobegnil v Nemčijo. Dočim so ga v Ljubljani brez zasliševanja obsodili, izobčili, mu konfiscirali biblioteko v vrednosti 400 gold., ter vzeli 3 prebende (beneficij sv. Maksimilijana, kanonikat in vikarijat v Šentjerneju), je bil spomladi 1548 že v Nürnbergu pri Vidu Dietrichu, da si ustvari novo življenje ter vresniči problem, o katerem je že v domovini razmišljal: problem pismenosti slovenskega jezika.

Šele v Nemčiji je izvajal itd. — — — — — — — — — — — — —

L: Kidrič, Razbor Andreaejeve, Hrenove, Rosolenčeve in Valvasorjeve biografije Trubarja, Zbornik Znanstvenega društva za humanistične vede I. Kd.

Književnost in umetnost.

Ernest Haeckel: Tajne sveta. Preveo i beleškama popratio F. Ćulinović. Naklada St. Kugli. Cijena 80 K. — Napokon dobiva evo i naša publika u potpunom izdanju a u izvrsnom stručnom prijevodu jedno od najpoznatijih svjetskih djela, filozofsko evangjelje iz konca prošlog stoleća: »Welträtsel« Ernesta Haeckela, koji je reasumirao sve rezultate prirodnih znanosti od Darwina i Newtona dalje pa ih u preglednoj i popularnoj knjizi iznio pred šire općinstvo. Veliki njemački filozof, kojemu su u Jenu hodočastili ljudi iz cijelog svijeta, zastupnik je monističke i genetske teorije, kojoj je organska priroda sve: alfa i omega postajanja, razvitka i nestajanja. Temelj joj je udario Haeckel još šezdesetih godina prošlog stoljeća djelom »Generalna morfologija organizma«, zatim »Prirodnim poviješću postanja« i napokoj »Antropogenijom« (i s njom u savezu predavanjem »O našem sadanjem znanju o porijeklu čovjeka«). Devedesetih godina čuvena je bila Haeckelova znamenita rasprava »Vjeroispovijesti jednog prirodoslovca: Monizam kao vez izmedu vjere i nauke«, gdje su jezgrovito izložena općenita načela njegove monističke filozofije i njihov specijalni odnošaj naprama vjerskim naučanjima. Tik pred konac stoljeća — g. 1899. — ugledalo je svijetlo Haeckelovo posljednje, najzrelije in najpreglednije djelo »Tajne sveta«, koje je u tisućama izdanja poplavilo sav moderni svijet i izazvalo opširne komentare. Ma da se Haeckel postavio na skroz prirodno-monistično, dakle ateistično stanovište, ipak su mu i najodlučniji protivnici morali priznati, da je njegova monistička filozija od početka do kraja časna i poštena t. j. potpuni izraz osvjedočenja, koje je stekao mnogogodišnjim trudnim ispitivanjem u prirodi i neprekidnim razmatranjem i traženjem pravih uzroka njezinih pojava, a njegova knjiga »Tajna svijeta« doista je zreli plod 66-godišnjeg starca, koji je ovim djelom podvukao crtu završnicu ispod svoga životnog rada. Ma da su već dva decenija prošla od prvog izdanja ove monumentalne knjige, i ma da se novija, čak i prirodna filozofija skreće onoj drugoj, dualističnoj i deističnoj teoriji, ipak treba da inteligentni čitatelj — bez obzira, kamo će svojim mišljenjem skrenuti — poznaje najvažnije rezultate moderne znanosti, kako ih je sabrao i obrazložio Haeckel, pa da iz njih dalje sintetizira i ispreda svoje naziranje o svijetu i tajnama njegova bitka, s tim više, što je i sam Haeckel priznao, da nije rekao konačno riječ, a osim toga na više mjesta naglasuje mogućnost izmirenja ovih dviju struja: monistično-ateistično i dualistično-deistične. — Prijevod g. F. Ćulinovića, više prema istočnom govoru (ali u latinici), tako je gladak, čitak, jasan i razumljiv, da se — uz one informativne i pregledne bilješke pod crtom — čini, kao da je original, pa ga je prava naslada čitati. Kako je ton knjige popularan i svakom pristupan, naći će ona zacijelo svoj krug čitalaaca i u široj publici.

»Alemka«, roman iz peresa priznate jugoslovanske pisateljice Eme Božičević. Delo nosi v sebi naš specifični etnografski karakter. Opisana je ljubezen, toda ne šablonska z običajnimi zapletljaji, marveč ljubezen kot življenje, blaženstvo in zemski raj, toraj popolnoma originalen roman, koji bi moral čitati vsak Jugoslovan in J goslovanka kot novi priročnik srečne ljubezni, ki je pretkan z vso nežnostjo in idealom in kjer lepota tekmuje s tendencijo. Roman je harmonija novega ljubavnega in humanega idealizma, kateri se vzbuja v vsej človeški plemeniti duši kot protiutež in protilek žalostnih vojnih izkustev. Delo je z eno besedo rečeno vžitek vseh zaljubljenih duš. Cena znaša 4 Din in se dobiva v vsaki knjigarni ali pri založniku Josipu Miličič, Maribor, Ruška cesta 45. Od prodaje tega romana je namenjen znaten del »Jugoslovenski Matici« in listu »Jugoslovenski Pomorac«.

I. Jugoslovenski vsesokolski zlet v Ljubljani 1922.

Nastanitev v skupnih prenočiščih.

Češka Obec Sokolska

Nastanitev bratov	Nastanitev sester
I. mestna deška osn. šola, Komenskega ul. — Moško in žensko učiteljišče, Resljeva cesta. — Srednja tehnična šola (obrtna šola), Aškerčeva c. — Tehnika, Aškerčeva c. — Kralja Petra I. Osvoboditelja realna gimnazija (II. državna gimnazija) Poljane.	Vodnikova gimnazija (I. drž. gimnazija), Tomanova ulica. — Mestni dekliški licej, Bleiweisova cesta. — Internat „Mladika", Šubičeva ulica. — Državna realka, Vegova ulica.

Jugoslovenski Sokolski Savez

Zupa	Društvo	Nastanitev bratov	Nastanitev sester
Banjaluka	Banja Luka, Bihač, Bos. Gradiška, Bos. Kostajnica, Bos. Novi, Dvor, Prijedor, Prnjavor, Teslič.	Šola v Spodnji Šiški.	II. mestna deška osnovna šola, Cojzova cesta.
Beograd	Beograd, Kovin, Pančevo, Smederevo, Stara Pazova, Zemun.	Vojašnica kralja Aleksandra I., Dunajska cesta.	Št. Jakobska dekliška šola, Sv. Jakoba trg.
Bjelovar	Bjelovar, Garešnica, Vel. Grdjevac, Grubišno polje, Hercegovac, Križevac, Virovitica.	Šotori ob bolnici za silo.	Bolnica za silo.
Celje	Braslovče, Celje, Hrastnik, Konjice, Gornji grad, Laško, Medija-Izlake, Mozirje, Petrovče, Radeče pri Zidanem mostu, Slovenjgradec, Sv. Pavel pri Preboldu, Šoštanj, St. Jurij ob j. ž., Trbovlje, Velenje, Vojnik, Vransko, Zagorje, Žalec.	„Mestni dom", Ljubljanski grad.	Azil, Stara pot.
Kragujevac	Čačak, Jagodina, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Užice.	Vojašnica kralja Aleksandra I., Dunajska cesta.	Št. Jakobska dekliška šola, Sv. Jakoba trg.
Kranj	Bohinjska Bistrica, Jesenice, Koroška Bela, Kranj, Mojstrana, Radovljica, Škofja Loka, Tržič, Žiri.	Šola v Zgornji Šiški. Šola v Št. Vidu.	Azil, Stara pot.
Ljubljana	Studenec-Ig.	Šola v Zgornji Šiški.	—
Ljubljana I.	Bloke, Cerknica, Dolenja vas, Kočevje, Loški potok, Ribnica, Sodražica, Stari trg, Vače, Višnja gora.	Šola v Št. Vidu.	Sokolska telovadnica v Mostah.
Maribor	Cakovec, Crna, Dol. Lendava, Dravograd, Guštanj, Hoče, Jarenina, Križevci, Ljutomer, Marenberg, Maribor, Mežice, Murska Sobota, Muta, Ormož, Prevalje, Ptuj, Gornja Radgona, Ruše, Sv. Jakob v Slov. Goricah, Sv. Lenart v Slov. Goricah, Slovenska Bistrica, Središče, Studenci, Sv. Lenart, Varaždin, Varaždinske Toplice, Vel. Nedelja.	Sejmišče, Paviljon E, ob Celovški cesti.	Šola v Mostah.
Mostar	Capljina, Dubrovnik, Ercegnovi, Gacko, Gjenović, Janjina, Konjic, Korčula, Kotor, Metković, Mostar, Potornje, Tivat-Lastva.	Šola v Spodnji Šiški.	II. mestna deška osnovna šola, Cojzova cesta.
Niš	Leskovac, Niš, Prokuplje, Vlasotince, Vranje.	Vojašnica kralja Aleksandra I., Dunajska cesta.	Št. Jakobska dekliška šola, Sv. Jakoba trg.
Novo mesto	Adlešiči, Bojanci, Crnomelj, Dugaresa, Karlovac, Kostanjevica, Metlika, Mirna, Mokronog, Novo mesto, Semič, Sv. Križ, St. Janž, St. Jernej, Št. Rupert, Toplice, Trebnje, Vinica, Žuženberk.	Sejmišče, Paviljon H, ob Celovški cesti.	Šola v Mostah, I. m. otr. vrtec.
Novi Sad	Bačko-Petrovo selo, Curug, Irig, Sr. Karlovci, Kula, Mol, Novi Sad, Petrovac, Petrovaradin, Senta, Sombor, Srbobran, Stari Bečej Stari Futog, Stari Vrbas, Subotica, Titel, Žabalj.	Vojašnica kralja Aleksandra I., Dunajska cesta.	II. mestna deška osnovna šola, Cojzova cesta.
Osijek	Brod na S., Darda, Djakovo, Dolnji Miholjac, Kneževo, Osijek, Požega, Valpovo, Vinkovci, Vukovar, Županja.	Šola na Viču.	Šola na Vrtači, Erjavčeva cesta.
Rijeka	Aleksandrovo, Bakar, Crkvenica, Draga, Gračac-Lika, Kastav, Kraljevica, Krk, Otočac, Srp. Moravice, Sušak-Rijeka.	Sokolski dom na Viču. Šola na Viču. Salon v gostilni Slamič,	
Sarajevo	Sarajevo, Visoko, Višegrad, Zenica.	Gluhonemnica, Zaloška cesta.	
Skoplje	Prizren, Skoplje.	Vojašnica kralja Aleksandra I., Dunajska cesta.	Št. Jakobska dekliška šola, Sv. Jakoba trg.
Split	Dolnji Kaštel, Hvar, Imotska, Jesenica, Klis, Knin, Makarska, Omiš, Sinj, Split, Stari grad, Supetar, Trogir, Vis.	Vojašnica vojvode Mišića (Belgijska vojašnica), Metelkova ulica.	Šola na Vrtači, Erjavčeva cesta.
Šibenik	Betina, Drniš, Dubrava, Murter, Skradin, Sibenik, Tijesno.		II. mestna deška osnovna šola, Cojzova cesta.
Šabac	Mitrovica, Šabac, Valjevo, Zvornik.	IV. mestna deška osnovna šola (Šola na Prulah).	Št. Jakobska dekliška šola, Sv. Jakoba trg.
Štip	Štip.		
Tuzla	Brčko, Derventa, Doboj, Gračanica, Kreka, Maglaj, Tešanj, Tuzla.	Vojašnica vojvode Mišića (Belgijska vojašnica), Metelkova ulica.	II. mestna deška osnovna šola, Cojzova cesta.
Veliki Bečkerek	Bašahid, Bečkerek, Bela Crkva, Melenci, Novi Bečej-Vranjevo. Turska Kanižа, Velika Kikinda, Vršac, Taroš, Elemir, Srp. Iteboj, Sv. Gjurac.	IV. mestna deška osnovna šola (Šola na Prulah).	Št. Jakobska dekliška šola, Sv. Jakoba trg.
Zagreb	Bizeljsko, Boštanj, Bovič, Brežice, Bučka, Cerklje, Dugo selo, Glina, Ivaničgrad, Jastrebarsko, Klanjac, Krška vas, Krško, Kutina, Leskovac, Lipik, Pakrac, Petrinja, Rajhenburg, Raka, Samobor, Sevnica, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Šeovice, Velika Gorica, Virgin most, Zagreb I, II.	I. del: Civilna jahalnica. II. del: Vojašnica vojvode Mišića (Belgijska vojašnica). III. del: Sejmišče, paviljon I.	Bolnica za silo.
Zaječar	Čuprija, Požarevac, Zaječar.	IV. mestna deška osnovna šola (Šola na Prulah).	Št. Jakobska dekliška šola, Sv. Jakoba trg.

GOSTI: Čehi (glej gorenjo razvrstitev). — Poljaki in Amerikanci bodo nastanjeni v privatnih prenočiščih. — Češki dobrovoljci bodo stanovali v vojašnici kralja Petra I. Osvoboditelja. — Vojska je nastanjena po vojašnicah. — Sokoliči-Skauti iz Tuzle prenočujejo v šotorih na Kozlerjevem vrtu. — Vojniška telovadna šola iz Prage je nastanjena v obrtni šoli.

MEDNARODNA TEKMA: Čehi, Francozi, Angleži, Luksenburžani, Belgijci, Rumuni in Alžirci bodo nastanjeni v gluhonemnici (Zaloška cesta). — Vsa ona društva žup Ljubljana, Ljubljana I in Kranj, ki niso v seznamu navedena, prenočujejo doma.

Stanovanjski odsek I. jugoslov. vsesokolskega zleta v Ljubljani 1922.

E. GABORIAU:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

Takrat je ležalo življenje pred njim nalik dolgemu drevoredu, tako dolgemu, da nisi videl ne konca ne kraja, posutemu z zlatim peskom, senčnemu in polnemu prelesti; vsak korak je obetal novo presenečenje, pod slehernim drevesom je čakala še neokušena slast.

Ta drevored je prehodil. Prav do konca. In kaj je našel? Ničesar.

Ničesar ne! Zakaj to uro, ko je gledal nazaj v minula leta, ni videl med tolikimi dnevi niti enega, o katerem bi hranil v srcu blag in tolažilen spomin. Milijoni so mu spolzeli iz zapravljivih rok, in vendar ni pomnil niti enega koristnega, zares plemenitega izdatka. Toliko prijateljev je imel in toliko ljubil, a zdaj je zaman iskal v svojem spominu vsaj ene žive duše, da bi pomislil nanjo v slovo...

Prošlost je stala pred njim kakor nepodkupno zrcalo. In strahoma se je čudil nezmiselnosti zabav in ničevnosti užitkov, ki so bili cilj in smoter njegovega življenja.

Za koga je živel pravzaprav? Za druge. Meneč, da se kašati na visokem piedestalu, je paradiral na trhlem, vegastem odru, smešen, ničemuren komedijant.

»Oh, norec sem bil!« je ponavljal sam pri sebi. »Kakšen norec!«

Živel je za druge. Za druge se odpravlja v smrt.

Tegoba mu je zalivala srce. Kdo bo mislil nanj čez teden dni? Nihče. Nu da, miss Fancy; lehkoživa deklina! In niti ona ne. Ko mine teden dni, se bo potolažena smejala v naročju novega ljubimca. A kaj je njemu do Fancy, bogme res!...

V tem so se oglasili bobni čuvajev, v znak, da zapirajo vrt.

Nočilo se je; hkrati s temo je vstajala gosta, mrzla megla. Grof Trémorelski je vstal s svoje klopi; zeblo ga je do mozga.

»Vrnimo se na postajo,« je zamrmral.

Toda joj! Misel, da bi se ustrelil »v kakem gozdnem zatišju«, kakor je veselo obetal še tisto dopoldne, se mu je zazdela v tem trenutku strašna. V duhu je videl svoje krvavo, razmesarjeno truplo, kako leži na bregu za gozdnim jarkom. Kaj bo ž njim? Kak berač ga najde, ko pride mimo. In potem? Komisija pride ter ukaže pobrati neznanega mrliča; skoro gotovo ga odneso v mrtvašnico, da tam počaka, dokler ne ugotovijo, čigavo je.

Trepet ga je izpreletel. Videl se je položenega na eno tistih širokih marmornih plošč, ki jih izpira neprestan curek ledene vode. Že zdaj je čutil plašno zdržavanje množice, ki jo vabi nezdrava zvedavost v ta turobni kraj.

»Ne!« je vzkliknil, »za nič na svetu ne!«

A kako se naj potem usmrti? Pomislil je. Ali se ne bi bilo najbolje ubiti v kakem skromnem hotelu?

»Velja!« si je rekel. »Tako storim.«

Ostavil je vrt med poslednjimi izpreliajalci ter krenil v Latinsko četrt.

Njegova dopoldanska brezskrbnost se je umikala mrkli resignaciji. Težko mu je bilo pri srcu; glava je bila kakor svinec in zeblo ga je.

»Dobro, da moram nocoj umreti,« je pomislil, »drugače bi imel jutri grd nahod.«

Ta duhovitost sicer ni privabila na njegovo lice nasmeška, toda navdajala ga je z zavestjo, da je pogumen mož.

Zavil je v Dauphinsko ulico, iščoč z očmi pripravnega hotela. Nato pa je pomislil, da ni še niti sedem in bi se utegnilo zdeti sumljivo, ako vpraša tako zgodaj za prenočišče. Spomnil se je, da ima v žepu še 140 frankov, in sklenil je iti večerjat.

»Zadnja večerja!« je vzdihnil sam pri sebi.

Res je vstopil v restoran v Contrescarpski ulici ter si dal prinesti večerjo.

Toda zaman je izkušal otresti žalost, ki ga je težila čedalje huje. Jel je piti. Tri steklenice je izpraznil, ne da bi se mu posrečilo dati svojim mislim drugačno smer. Vino se mu je zdelo ostudno, dasi je bilo izvrstno, najboljše, kar so ga imeli, steklenica po petindvajset frankov.

Natakarji so začudeno gledali otožnega gosta, ki se je jedva dotikal zahtevanih jedil in je postajal tem mračnejši, čim večkrat je zvrnil kozarec.

(Dalje prih.)

Za časa Vsesokolskega izleta in Ljubljanskega velesejma oglašujte v „JUGOSLAVIJI!“

NAZNANILO.

Cenj. občinstvu si dovoljujem naznaniti, da sem prevzel staroznano mariborsko vrvarno

H. HELLER

katero bodem kot svojo podružnico vodil pod naslovom:

Ivan N. Adamič
vrvarna

Engros: Vetrinjska 20. **Maribor** Detail! Gosposka ul 3.

Zaupanje, katerega so cenj. odjemalci izkazali doslej moji centrali v Ljubljani, Sv. Petra c. 31, naj blagovolijo raztegniti tudi na mojo novo podružnico, katera bo vsako željo točno, vestno in solidno izvršila. Za mnogobrojna naročila se priporočam

z odličnim spoštovanjem
Ivan N. Adamič.

Kovači

za kovanje verig (Kettenschmiede) se sprejmejo za celo leto z dobro plačo pri

„PAVLICA“, industrija verig, SAMOBOR pri Zagrebu.

Delavci, ki se predstavijo osebno, lahko takoj nastopijo. Pismene ponudbe je poslati na naslov „Pavlica“, Zagreb, Gajeva ulica 47.

Kušar & Rotar Kozarje pri Ljubljani, naznanjata p. n. občinstvu, da sta na novo otvorila **tovarno kisa** ni se priporočata za obilna naročila!

VSAK DAN

večerni koncert

na vrtu **restavracije P. Košak**
(pred Mestnim domom)
Ob praznikih in nedeljah tudi dopoldne.

20 do 30% prištedite premoga
s pomočjo
izkoriščanja toplote plina in dima.
Ekonomiser visoke kapacitete.
Kratek dobavni rok! Prvorazredna spričevala!

„GEFIA“
d. d. za industrijske naprave
Wien, Praga, Budapest, Milano, Düsseldorf.
Ponudbe in obisk inženira brezplačno in brezobvezno od strani glavnega zastopstva za Jugoslavijo
„ORBIS“
Tržište uzoraka industrijalne robe Zagreb, d. d.
Paromlinska c. 1. Tel. 10 ali 12-30.

Kupujemo železniške prage bukove
15×20×230
in
15×20×250
Obvezne ponudbe z rokom dobave franko Ljubljana državni kolodvor nasloviti na:
Zavod za impregniranje lesa, d. d.
Ljubljana, Dunajska cesta 38/I.

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zacarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzojavi: Ranzinger. Interurban telefon 60.

Ob priliki Vsesokolskega zleta priporočam cenjenim obiskovalcem svoj

fotografski atelije,

kjer se izvršujejo vsa fotografska in amaterska dela kar najhitreje.

G. Amaterjem temnica na razpolago. Za obilna naročila se priporoča

Franc Kunc, Ljubljana
Fotografski atelje
Wolfova ulica.

CERADE

POKRIVALA NA VAGONE

najboljše kakovosti, takoj v vsaki velikosti in najfinejše razpošilja podjetje za tekstilno industrijo in trgovino

MAKSO ŠALGO, OSIJEK I

Lanena roba, vreče, motovoz.

Na veliko.

Telefon: 595. :-: Brzojavi: Maksalgo, Osijek.

Lisičje kože

in kože divjačine sprejme v stroj, barvo in izdelavo

krznarstvo ROT, Ljubljana,
Gradišče 7

kupuje kože divjačine po najvišjih cenah — Sprejema moderniziranje.

POSLOVNE PROSTORE

na najlepšem kraju v Ljubljani in sicer v **pritličju, prvem** in **drugem nadstropju v novi zgradbi** na oglu Aleksandrove in Gledališke ulice, bo oddal v najem Pokojninski zavod predvidoma od 1. avgusta 1923 naprej.

Interesenti, kojim so najemninski pogoji na vpogled v zavodu Šolski drevored 2 vsak delavnik od 8—12 predpoldne, naj vložijo svoje ponudbe najpozneje do pondeljka 21. avgusta t. l. pri ravnateljstvu zavoda.

V Ljubljani, dne 9. avgusta 1922.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani.

Upravitelj: FR. VEDERNJAK. Ravnatelj: Dr. SAGADIN.

Blago

za prevleko divanov in druzega pohištva v veliki izberi, dalje različno platno in jute za tapetnike, sedlarje itd. priporoča tvrdka

A. & E. Skaberne, Ljubljana Mestni trg 10

Kranjske tvornice „Titan“
Kamnik pri Ljubljani
sprejmejo več

ključničarjev

in enega

kleparja

za tovarniško delo takoj ali pozneje v trajno, dobro plačano službo,

„SLOGRAD“ slovenska gradbena in industrijska d. d.

Tekoči račun pri Slovenski eskomptni banki v Ljubljani.

Telefon interurban 180. Tehnična pisarna v tov. Keršič, Sp. Šiška, Ljubljana.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije in vse vrste vodnih naprav na podlagi 25letnih izkušenj. **Specijaliteta:** železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastopa: Patent dr. inž. Emperger-a za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litiželeznimi vložkami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“ mostovih in podobno). **Izdeluje:** vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.

Slavenska banka d. d. podružnica Ljubljana
(preje Jugoslovanska Union banka)
Zagreb Beograd
Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Škofja Loka, Velikovec, Vršac.
Agencija: Buenos Aires (Argentina).
Afilacije: Budapest: Balkan Bank r. t. Split: Jugoslavenska industrijska banka. Wien: Bankhaus Milan Robert Alexander.
Delniška glavnica in rezerve ca 200,000.000 K.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Glavni in odgovorni urednik Zorko Fakin. Izdaja »Jugoslov. novinsko d. d.« Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.